

LAIKMETIS

Nr. 7

1942. g.

13. februāris

Sargvieta uz udeņiem

Winnia

RM 0,30

⚡ vienība austrumu frontē saņēmusi pavēli iztīrīt no ienaidnieka kādu bolševiku ieņemtu sādžu. ⚡ vīri uzvelk baltos pārvalkus...

Ar sautēni rokās viens pats vīrs dodas mājā, lai pārbaudītu, vai tur vēl neslēpjas ienaidnieks. Šādos uzbrukumos ⚡ vīri atkārtoti pierāda drosmi un personīgo iniciatīvu, kas jau vairākkārt uzsvērtā virspavēlniecības ziņojumos.

TRIECIENĀ vienības SNIEGĀ

...un dodas triecienā. Drīz vien sasniegta bolševiku ieņemtā sādža. ⚡ vienības straujais uzbrukums pārsteidzis pretinieku. Sākas sīva apšaudīšanās. Cīņas biedru uguns alzsegā, atsevišķi ⚡ vīri ar rokas granātām tuvojas sādžai, lai māju pēc mājas iztīrītu no bolševikiem.

Pagājušas tikai pāris stundas no uzbrukuma sākuma, kad sādža jau pilnīgi iztīrīta no bolševikiem. Sakautās un bēgošās bolševiku vienības vēl vajā vācu karavīri.

Uzvaras Afrikā

Vācu un itaļu karavīru sākotnējais prettrieciens izslīdījis angļus no daudzām stratēģiski nozīmīgām vietām. Ģenerālpulkvedis Rommel's atkārtoti pierādījis, ka militārā iniciatīva visu laiku atrodas vācu vienību rokās.

„Ju-52” Afrikas korpusa cīnītājus apgādā ar pārtiku un municiju.

Vācu Afrikas korpusa pavēlnieks ģenerālpulkvedis Rommel's, kurš vadībā sācies vācu armijas prettrieciens.

Ģenerālpulkvedis Rommel's sastopas ar itaļu ģenerāli Navarini, lai apspriestu operāciju gaitu.

Itāļu svītras uz lātnēra zemitārtillerijas komandpunkta liecina par notriektu angļu iedzīvotāju skaitu.

Nepārtraukti turpinās cīņas Ziemeļafrikas tuksnešainajos kļajumos. Satricot ienaidnieku un iznīcinot pretinieka spēkratus, vācu motorizētās vienības neaizturami virzās uz priekšu.

Laikmeta" arch.

(V. Dz. Brians: Britu Indijas imperijas
vēsture.)

Anglija savu virskundzību pasaulē arvien dibinājusi uz citu tautu vājību un valstu neparību. Arī starptautisko stāvokli, kad citas tautas karojušas viena ar otru, Anglija arvien izmantojusi savas virskundzības paplašināšanai un stiprināšanai pasaulē. Tā Anglija pēdējo 300 gadu laikā vienīgi ar varas līdzekļiem un gandrīz nepārtrauktā asiņainā karu virknē sev pakļāvisi visas zemes lodes ceturto daļu. Anglijai pakļauto dažādo zemju — gan tiešo īpašumu, gan izceļošanas vietu, gan koloniju, gan protektorātu skaits pārsniedz 80 kopskaitā. No pilnīgi svešu tautu apdzīvotām zemēm sevišķi svarīga Anglijai ir Indija. Šī tālā un teiksmainā zeme dažā labā ziņā pielīdzinā-

INDIJA-

PRETIŠKĪBU ZEME

ma Eiropai. Indiju līdzīgi Eiropai var uzskatīt par Āzijas subkontinentu resp. milzu pussalu. Indijas platība — 4,9 milj. kv. km — ir gandrīz tikpat liela kā Eiropas, ja pēdējai nepieskaita Padomijas eiropējisko daļu. Arī iedzīvotāju skaita ziņā Indija var gandrīz pilnīgi sacensties ar Eiropu. Tās nav vienīgās līdzības, kas nostāda Indiju kā kontinentu pašu par sevi līdzās Eiropai. Arī Indijas rasu, tautību, -relīģiju un valodu raibums un dažādība pamudina salīdzinājumu ar Eiropu. Indijas vēsture ir vēsture, kas tēlo, kā to iekarojuši svešinieki. Ziemeļaustrumi bijuši un arī vēl tagad ir Indijas liktenīgā robeža. Neraugoties uz visām dabas grūtībām, jau kopš 4000 gadiem pāri šai robežai plūdis kara spēks pēc kara spēka, viena tauta pēc otras atradusi ceļu starp kalnu grēdām uz augļoju piecu upju zemi — Pendžabu. No turienes turpinājies Indijas tālākā iekarošana pāri Gangas upes ielejai līdz pat Dekhamei un Dienvidindijai. Šo ceļu viens pēc otra gājuši dravīdi un ārieši, grieķi un persieši, huppi, arābi, afgāņi, turki un mongoļi. Tie iekarojuši un pakļāvuši sev Indijas agrākās tautas, dibinājuši jaunas valstis, kļuvuši par indusiem un valdījuši Indijā, kamēr nācis nākamais iekarotājs, un spēle sākusies atkal no gala. Arī viņus visus uzskūsi Indija, dodot tās jau tā raibai rasu, tautību un valodu mozaīkai arvien jaunus papildinājumus. Šai ziņā ienācēju āriešu radīta indoāriskā kultūra nostājas līdzās antikās pasaules grieķu - romiešu kultūrai. Āriešu literārisko valodu — sanskritu, kas labi uzglabājusies vēl līdz pat šai dienai, var salīdzināt ar eiropējisko viduslaiku latīņu valodu. 17 sanskritu valodai radniecīgas valodas vai to 258 izloksnes runā 99% visu 300 milj. Indijas iedzīvotāju.

Sociālā dzīvē iekarotāju iespaids izpaužas kastu resp. šķiru izveidošanā, kas kļuva par Indijas aktuālāko sabiedrisko un arī politisko problēmu. Kastu jēdziens indusiem saistās ar reliģiju, tāpēc tas tā iesakņojies, ka grūti grozāmi indusu uzskati šai ziņā. Piederību kādai no 4 pamata kastām un to apakškastām, skaitā 2000—3000, nosaka dzimšana. Tā nosaka negrozāmu piederību savai kastai un noteic arī aroda izvēli. Ārpus 4 pamata kastām — hrachmanu (priesteri, zinātnieki), kshatryas (dīzciltīgie, kara-vīri), vaishyas (zemnieki un tirgotāji) un shūdras, pastāv vēl 5. kasta — pariži, t. i. „neskaņamie“. Šīs kastas liktenis ir visnožēlojamākais, jo no viņu rokām, kā saka, pat suns nedrīkst maizi ņemt, bet to skaits sniedzas pāri 60 miljoniem, t. i. viena sestā daļa visu Indijas iedzīvotāju. Pie tiem indusi pieskaita vispirms visus muhamedāņus, t. i. tos, kas vēl nav asimilējušies un nevar arī asimilēties ar indusiem. Arī visus eiropiešus indusi pieskaita „parijiem“.

Kastu nodibinātās pretišķības vēl jo lielākā mērā padziļina reliģiju kultu pretstatī.

Islams, kas 12. gs. ieviesās Indijā līdz muhamedāņu varas nostiprināšanos, ir teikti agresīva un neiecietīga rakstura. Ist ma iekšējais spēks un lielā pievilcība, kas uzglabājusies līdz pat šai dienai, ir tā vienkāršība, skaidrība un noteiktība, kas tā piemērota caurmēra cilvēkam. Kā radikāls monoteisms, islams ir diametrālā pretīšķībā ar pārējām lielajām pasaules reliģijām trissavienības kristīgai ticībai un hinduisma bezgalējībā izplūstošam politeismam. Islams ir pret jebkādu attēlu pielietošanu vispār. Tas nostājas pat pret to, ka dzīvus radījumus attēlo mākslā. Hinduisms, vismaz savā vispopulārākā formā, iet gluži pretējus ceļus. Katrs indusu tempļis savu attēlu bagātības ziņā līdzinās mūzejam.

Pretišķības Indijas dzīvē parādās arī daudzos citos dzīves un paražu sīkumos. Dažas no tām tikai mums, eiropiešiem, liekas sīkumainas un smiekliņas. Kādi islama augstākie svētki, piemēram, saistās ar govju upurēšanu. Tas indusos izauc veselu sašutuma vētru, jo par lielu svētumu uzskatītās govju nonāvēšana ir vispār viens no smagākajiem reliģijas noziegumiem, kādu vien indusi pazīst. No otras puses, indusi mīl reliģiskas procesijas ar stipri trokšņainu mūziku. Islams mūziku turpretim uzskata par svētumu apgānošu. No dievkalpojuma tā pilnīgi izmesta. Ne reizi vien kāds skaļš indusu reliģiskas procesijas gājiens ar mūziku gar musulmaņu mošeju bijis par iemeslu ašīpainām sadursmēm. Ne katru reizi arī šai procesijai bijis nejaušības raksturs.

Kastu sistēma un daudzu mazu valstu izveidošanās līdz ar tautu nošķiršanos par sevi nav ļāvusi indusiem apvienot un saīstīt savus dzīvos spēkus. Sastingušās dzīves formas kavējušas indusus izveidoties par nāciju gadsimtu ilgajā asiņainu karu pagātnē, kad bija jācīnās pret iekopotājiem, ne arī tagad, kad indusi tiecas atbrīvoties no angļu virskundzības.

Tirdzniecība ar Indiju arvien bijusi sve-
šinieku rokās. Pēc grieķiem un arabiem
nāca portugāļi, kas jau 16. gs. bija sagrā-
buši visu tirdzniecību ar Indiju savās rokās,
bet viņus izspieda angļi, kas Indiju ieguva
plānveidīgi. Arī franči ieguva zemes Indijā.
bet arī viņus angļi izspieda ar varu.

Indiju Anglijai nodrošināja Britu Austrumindijas tirdzniecības sabiedrības maklers Klaivs. Šis angļu klerks, tāpat kā vēlāk viņa pēcnācējs Hastings, ar savu nežēlīgo rīcību gan ar varu, gan viltu un krāpšanu samērā ātri un viegli nodrošināja angļiem nēirobežotu virskundzību Indijā, pakļaujot vispirms (1757. g.) Bengaliju un Biharu un pēc tam ziemeļu Sarkarsu Bengalijas jūras līča austrumu piekrastē. No šim angļu varas pirmajām bazēm šķētinājās angļu turpmākās Indijas pakļaušanas operācijas.

Pēc kādas indusu sacelšanās apspiešanas 1857.—58. g. likvidēja Austrumindijas tirdzniecības sabiedrību, kas līdz tam reprezentēja angļu varu Indijā. Visa vara pārgāja britu karaļnama rokās. 1877. g. karaliene Viktorija pieņēma Indijas ķeizarienes titulu.

MARKAS APSŪDZ

Jūs esat nācija, kas kūda citas tautas. Jums ir nepārrēdzama vēlēšanās kaitēt cik vien iespējams katram, kas ļaujas, ka viņu izlieto jūsu labā.

Nāks stunda, kad uz zemes novietos divas tāfeles. Uz vienas būs rakstīts: „Cilvēki“, uz otras: „Angļi“.

(Viktors Igo.)

Pastmarkas nav tikai mazākais vērtspāpīrs pasaulē, prieka sagādātājs, krājkase un pastmarku krājēju jājamais zirdziņš vien. Daudz svarīgāks ir pastmarkas pakalpojums. ko tā sniedz vēsturisku patiesību izziņai un šo patiesību izplatīšanai. Vēsturiskās perspektīvas gaismā markas nepiekukuļojami atspoguļo pasaules notikumu gaitu, noskaidro plastiski šo notikumu īsto būtību.

Sevišķi raksturīgu valodu runā tās pastmarkas, kas laistas apgrozībā kādu sevišķi izcilu notikumu piemiņai, t. s. jubilejas pastmarkas, jo tām par sižetu parasti ņem visizcilāko notikumu vai ideju.

Lielbritānijas un tai par upuri kritušo valstu un zemju daudzās pastmarkas neviļus un negrihot, neatspēkojami un „oficiāli“, atklāj vienu angļu kauna darbu pēc otra. Pasaulei slēptā britu imperijas izsūkšanas politika šie atklājas visā savā kailumā, pienaglotā pašu angļu dokumentiem. Aiz markas spilgti parādās dienas gaismā laupīšana un nodevība. Šis uzskatāmības materiāls norauj masku britu plūtokratiem.

Vislepnākās pastmarkas Anglija veltījusi Indijai — zemei, kurā tā visvairāk izsūkusi un kuņas tautas tā visvairāk kalpinājusi, visnežēlīgāk apspiedusi, ignorējot šīs zemes seno un augsto kultūru. Savu imperiālistisko plānu realizēšanai Anglija ņēmusi no Indijas, tāpat kā no pārējām savai varai tieši vai netieši pakļautajām zemēm, nevien tās materiālās vērtības, bet arī dzīvo spēku — iedzīvotājus. To britu imperija izmantojusi gan kā lētu darba spēku, gan kā mazvērtīgu „lielgabalu gaļu“, formējot neskaitāmus iedzimto pulkus saviem dažādiem imperiālistiskajiem kariem. Pasaules karā angļi saviem ekspedīciju korpusiem ņēma piespiedu kārtā iedzimto karavīru kontingentus nevien no visām savām dominijām, bet arī kolonijām un citām tās varai pakļautajām zemēm. Pasaules karā rietumu frontē Eiropā šie iedzimto — krāsādaino pulki cieta vislielākos zaudējumus gan tieši kaujās, gan neparasto klimatisko apstākļu dēļ. Vislielākos upurus britu imperijai nesa Indijas karapulki. Kad 1919. g. indusi par saviem smagajiem asins upuriem daudzajos kara laukos pieprasīja jau sen solīto pašvaldību, angļi atklāja uguni uz tiem indusu demonstrantiem, kas bija iedrošinājušies atgadināt šos solījumus. Pagājušā gada janvārī Indijas lietu ministrs Emerijs no jauna nāca ar solījumiem un ieteica indusiem vēl paciesties.

So un līdzīgas liela formāta pastmarkas angļi izdeva 1935. g. 6. maijā, atzīmējot karaļa Džordža V 25 gadu valdīšanas jubileju. Marku labajā pusē — karaļa Džordža V attēls ordeņa „Indijas zvaigzne“ greznās ķēdes ierāmējumā. Marku vidū — kādas lepnas Indijas celtnes attēls. Šai 3,5 annasu vērtības markā redzams daudzzinātais Amritsara zelta tempļa attēls. Netālu no šī tempļa angļu ģenerālis Dalers 1919.

gada 13. aprīlī pavēlēja saviem karavīriem atklāt uguni uz 20.000 neapbruņotu un mīlmiņu indusu, kas devās demonstrācijas gājienā. Šie demonstranti, no kuriem nošāva 1000, neprasija nekā cita, kā tikai Indijai jau sen solīto pašvaldību. Ģenerāļa Dalera augstākā priekšniecība — Pendžabas gubernatora v. l. sers M. O'Dvalers pēc šīs asinspirts telegrafēja ģenerālim Daleram: „Jūsu rīcība ir pareiza. Gubernators tai piekrit.“

Kur kādreiz tādi arhitektūras un mākslas darbi kā Taj Mahalas mauzoleja celne llecinaja par Indijas iedzimto kultūras ziedu laikiem...

...tagad paceļas tādas angļu virskundzības izpausmes celtnes kā Indijas vicekaraļa pils Britu Indijas karaļvalsts galvaspilsētā — Delhī. Zīmīgi, ka priekš 300 gadiem celtais Taj Mahalas mauzolejs vēl šo baltu dienu stāv, it kā tas būtu tikai nesen būvēts. Vicekaraļa lepnā pils Delhī turpretim pēc 30 gadiem uzrādīja sabrukuma pazīmes.

Indijas pirmo pasaulē zinātnas pils ir satricinošas nabadzības pretstats indusu kultijiem, kas dzīvo pastāvīgā trūkumā un badā.

Pēc Dr. C. Wunderlich'a „Das Empire“.

E. T.

Anglija arī Indijā rīkojās pēc vecā paņēmiena devīzes: „Skaldi un valdi“. Kultivējot joprojām iesakņojušos rasu, kastu un reliģiju naidu, angļi nodrošinājuši sev palīgā lielāko daļu lūdas pirmu. Tādā kārtā 80.000 angļiem viegli iespējams turēt pakalpībā 390 miljonus iedzīvotāju.

Austrumos pīšinas cīņas par labāku nākotni

Stindzinošais sals austrumu frontē prasa no karavīriem lielu izturību. Lidmašīnu motori sasalst un pirms lidojuma sākšanas jāatkausē. Neraugoties uz to, vācu lidmašīnas ik dienas bombardē pretinieka nocietinājumus.

Vācu artilērijas uguns piespiedusi bolševiku tanku bēgt un tas iekļuvis kūdā purvā.

Tā dzīvu strādnieku padomju valsti. Nevērēdami atrast dzīvokli pilsētā, tūkstošiem strādnieku nākas dzīvot ārpuspilsētās no veiciem daļu gabaliem celtās būdās. Attēlā — strādnieku dzīvoklis Leningradas priekšpilsētā.

Weltbild (8), Scherla (1) uzņēmumi.

Japāņu 2 viru zemūdenes, kas guvušas lielus panākumus jūras kaujās.

Taizemes ministru prezidents un armijas virspavēlnieks Luang Pibul Songgram's paziņojis Taizemes pievienošanās karā pret angļiem un amerikāņiem.

Taizemes karaspēka vienības jau devušās uz fronti.

*Pa apledzotajiem ceļiem Ļeņingradas frontē
virzās transporta kolonnas un sakarņieku
automašīnas.*

**Nacionālsociālistiskās valsts 9. gada dienā
Vadonis Berlīnes Sporta pili telca vēsturisko
runu par Vācijas sasniegumiem un uzvarām.**

KARŠ TĀLAJOS AUSTRUMOS

**Japāņu uzbrukuma galvenais mērķis Burmā
ir Rangūna, kas svarīga militārā un saim-
nieciskā ziņā. Attēlā — Šīvas pagoda
Rangūnā.**

A. KLISĀNS

Bulgāru jaunatnes organizācija „Branik” veldo jauniešus par drosmīgiem vīriem — savas dzimtenes sargiem.

„W. I.” uzp.

Bulgāru darba dienesta vīri veic jaunuzbūves darbu atgūtajos apgabalos — Maķedonijā, Trākljā un Dienviddobrudžā.
„Laikmeta” arch.

Pagājušā gada 1. martā publicēja Bulgārijas valdības paziņojumu par Bulgārijas pievienošanos triju valstu paktam. Šajā dienā sabruka angļu-amerikāņu illūzijas par jaunu atbalsta punktu iegūšanu. Šajā dienā Eiropas tautu saimē ienāca jauns sabiedrotais, kas apņēmās būt nomodā par Eiropas dienvidaustrumiem. Bulgārijas pievienošanās triju valstu paktam, kas nāca kā trieciens angļu politikai, nebija nejaušs gadījums; tā izrietēja no Bulgārijas tautas līdzšinējās nostājas un pasaules uzskata. Jau pasaules karā Bulgārija kopā ar Vāciju un Austriju cīnījās pret angļu virskundzību. Pēc pasaules kara, ar t. s. Nēji līgumu Bulgārijai atņēma tās auglīgākos un bagātākos novadus.

Tāču ne teritoriālie zaudējumi, ne arī saimnieciskās grūtības, kas sekoja pēckara gados, nespēja iedragāt Bulgārijas iedzīvotāju apņemšanos uzcelt un izveidot stipru un spēcīgu Bulgārijas valsti. Ilgus gadus pēc pasaules kara Bulgārijas saimniecību noteica Anglija, pakļaujot savai kontrolei Bulgārijas ārzonu tirgus un visādi kavējot Bulgārijas saimniecisko atveseļošanos. Tikai bulgāru tautas vienotība un cieša griba

grūtības pārvarēt deva iespēju valsts saimniecības atveseļošanai un ārējās politikas nostiprināšanai.

Sākoties Anglijas-Vācijas karā, angļu politiķi jau pirmajās dienās vērsa skatus uz Melnās jūras piekrastē esošo Bulgāriju, visiem līdzekļiem mēģinot panākt Bulgārijas pakļaušanu savam iespaidam. Sabrūkot rietumu valnim, aiz kuŗa Francijas un mazo neitrālo valstu aizsardzībā Anglija jutās drošībā, angļu hažas pieauga. Ciešot vienu neveiksmi pēc otras Norvēģijā, Beļģijā, Holandē un Francijā, Anglija mēģināja radīt „otro fronti” pret Vāciju. Šim nolūkam izvēlējās Balkānu valstis, uz kurieni devās vesela rinda Anglijas aģentu, lai šo valstu valdības mēģinātu noskaņot Anglijai labvēlīgā garā.

Bulgārijā angļu valdības pūles palika bez kādiem panākumiem. Bulgārija nebija aizmirsusi un arī negribēja aizmirst Nēji līgumu un tam sekojošās netaisnības, kas ilgus gadus paralizēja Bulgārijas dzīvi. Bulgārija bija gan zaudējusi karu, bet nebija zaudējusi ticību savam spēkam un nākotnes uzdevumam. Atstumta no pasaules tirdzniecības centriem, Bulgārija bija radusi sev draugu nacionālsociālistiskajā Vācijā. Ar

Jaunā Bu

Jaunās Bulgārijas armija tagad plecu pie pleca ar Vāciju un tās sabiedrotiem cīnās par atbrivošanos no židisma un bolševisma.
„Laikmeta” arch.

Vācijas atbalstu Bulgārijā sākas rosīgs darbs saimnieciskā stipruma atjaunošanai.

Jau sen pirms angļu politiķu mēģinājumiem iespaidot Bulgāriju savā labā, tā bija darbos pierādījusi ciešās saites ar Vāciju. Šis attiecības visai pasaulei parādīja Bulgārijas pievienošanās triju valstu paktam un tam sekojošā pievienošanās pretkominternā paktam. Bulgārijas iestāšanās karā pret galvenajiem kara kūditājiem — Angliju un Ameriku, bija pašsaprotama lieta, kas izrietēja no nepieciešamības aktīvi piedalīties jaunās pasaules veidošanā.

Bulgārijai nācies būt vicinrēr nomodā arī pret bolševisma briesmām. Jau tūlīt pēc

Bulgārija

Izveidojot ciešu sadarbību ar nacionāl-sociālistisko Vāciju un nodrošinoties pret draudošiem angļu desantiem, Bulgārijas valdība lūdza Vāciju sūtīt uz Bulgāriju kara spēku daļas, kas uzņemtos svarīgo apgabalu aizsardzību. Kad angļu aģentiem Dienvidslavijā izdevās panākt apvērsumu, draudi Bulgārijas neatkarībai kļuva vēl lielāki. Tie izzuda tikai sākoties vācu armijas triecienam pret Dienvidslaviju un Grieķiju.

Pagājušā gada 10. aprīļa rītā vācu armijas vienības pārgāja Bulgārijas-Grieķijas robežu. Nedaudz vēlāk Bulgārija atguva tai pasaules karā atņemtos apgabalus — Dienviddobrudžu, Maķedoniju un Trāķiju. Bulgārijas teritorija palielinājās par 49.000 kv. km un iedzīvotāju skaits par 2 milj. Vācu ieroču spēks bija palīdzējis atjaunot Bulgārijas valsti tās senajā varenumā.

Neraugoties uz kara apstākļiem un ar to saistītām grūtībām, pēdējo gadu laikā Bulgārija veikusi milzu darbu. Jaunā Bulgārija, atrodot savu vietu Eiropā, cēla un būvēja, lai piemērotos jaunajiem apstākļiem. Viens no galveniem uzdevumiem bija starptautiskā dzelzceļu tīkla paplašināšana un izveidošana, lai atvieglotu tirdzniecības satiksmi. Lai visus tautas spēkus iekļautu radošā darbā, Bulgārijā nodibināts darba dienests, kurā jāiet visiem jauniešiem. Tā ir dzīves skola, kas māca jaunatnei cienīt darbu savas valsts un tautas labā. Darba dienests palīdz valstij veikt plašus jaunuzbūves darbus, tas arī palīdz veidot stipru un drosmīgu jaunatni, kas spēj visu atdot savai tautai.

No bērnu dienām bulgāru jaunatne mācās staigāt kopējos ceļus, mācās pienākumus pret savu dzimteni un valsti. Bulgāru jaunatne no 10. līdz 21. dzīvības gadam apvienota jaunatnes organizācijā „Branik“, kas veidota līdzīgi Vācijas „Hitler-Jugend“. Nometnēs un ceļojumos, darbā un dažā-

dās mācībās „Branik's“ veido bulgāru jauniešus par spēcīgiem raksturim, par vīriem, kas grib un spēj sargāt savu zemi un strādāt tās labā.

Bulgārijas saimniecības pamats ir lauksaimniecība un dārzkopība. Dienvidnieciskais klimats dod iespēju audzēt dažādus siltzemiņu augus — vīnogas, cukurniedres, melones, aprikozes, firziķus un mandeles. Plaši izplatītas ir rožu kultūras un Bulgārija ir lielākā rožu eļļas ražotāja pasaulē. Ar lauksaimniecību kā pamata nozari diezgan plaši izveidojusies arī bulgāru rūpniecība. Bulgāru enerģija, darba prieks un patstāvība palīdzējusi izveidot stipru saimniecību. Jaunā Bulgārija izbeigusi nesaskaņas starp šķirām un kārtām, radot vienu darba darītāju saimi, kurā iekļauta visa tauta. Gādājot par strādnieku ērtībām un labklājību, valsts un arī atsevišķi rūpniecības uzņēmumi cēlušī strādniekiem ērtas ģimeņu mājiņas. Izveidojoties ciešai sadarbībai ar nacionālsociālistisko Vāciju, Bulgārija pārpēmusi daudzus sociālās nodrošināšanas pasākumus. Pēc Vācijas parauga nodibināta „Darbs un prieks“ organizācija, kā arī izveidota palīdzības un atbalsta sniegšana mātei un bērnam.

Turpinot pēdējos gados pasākto rūpniecības paplašināšanu uz lauksaimniecības pamata, Bulgārijā izdarīti plaši pārkārtojumi rūpniecības stādu audzēšanā. Kokvilnas plantācijas, kas priekš desmit gadiem sasniedza tikai 3000 ha platību, tagad palielinātas uz 70.000 ha. Tas devis iespēju ievērojami palielināt rūpniecības produkciju, ar tās ražojumiem apmierinot ne tikai vietējo patēriņu, bet apgādājot arī ārējos tirgus. Tāpat stipri palielināta arī cukurbiešu audzēšana, līdz ar to pavairojot cukura ražu viena gada laikā par 60.000 to.

Sodien Bulgārija ir cieši ieslēgusies jaunās Eiropas kopējā frontē cīņai pret bolševismu un amerikāņu kara kūditājiem. Jaunā Bulgārija zina savu vietu un savu pienākumu. Nekādas pūles, nekādi upuri tai nebūs par smagiem, lai izcīnītu brīvību sev un visām pārējām Eiropas tautām.

Stipra ģimene ir droša ķila tautas iekšējam spēkam. Bulgāru ģimenē valda sensenās tradīcijas un tikumi.

„Laikmeta“ arch.

pasaules kara beigām un bolševiku apvērsuma Krievijā, sākās trešās internacionāles aģentu darbība Bulgārijā un tās kaimiņu zemēs. Ar propagandas filmām, uzpirktiem laikrakstiem, radiofonu un proklamācijām bolševiki mēģināja radīt Bulgārijā sev labvēlīgu noskaņojumu, lai panāktu sacelšanos un rastu iespēju bolševiku armijai iesojot Bulgārijā. Bulgāru karalis, valdība un viss tautas vairākums labi redzēja un saprata briesmas, kas draudēja no bolševisma. Ar pievienošanos pretkominternu paktam Bulgārija atklāti deklarēja savu nostāju pret bolševismu un pieteica tam cīņu.

(6. turpinājums.)

„Tas ir viens zibenszēns, Sniega Roze!” labsirdīgais Lidums runāja sportistu valodā. Sniega Roze brīdī sēdēja gultā kā mēma un tad purināja galvu. „Desmit tūkstoš latu sporta piliņ! Tā ir acu apmānīšana! Vēl vakar viņš teica, ka sports esot blēķis un...” Lidums pārmetoši smaidīja. „Tu vari gan uzvarēt citas pasaules slavenības, Sniega Roze, bet virieša sirds tev vēl ir kā grāmata svešā valodā... Bet nāc, iesim uz tramplīnu. Februāris vairs nav tālu...”

Ar „neiņā” saucieniem pa gaisu aizlidoja drāniņa ar kumelītēm, un Baiba kailām kājām izlēca no gultas. Tā bija atkal viņa, sīkstā, spīgtā Sniega Roze — vēsu, tiru sejas krāsu, dzirkstošām zaļganām acīm, spēcīgu augumu un smiekliem, kas skanēja Gaiziņu istabās kā zvārguļi pie Andra jaunā kumeļa loka. Tā bija Sniega Roze, kupai dzīves prieks kūsāja asinis kā šampānietis.

Kad Andris vēlāk ienesa lielu bērza malakas klēpi, lai Sniega Rozes istabā iekurtu krāsni, viņš atrada tukšu gultu ar sapurcētu segu un iekostu ābolu uz galda.

Lēnām Andris paņēma sārto ābolu un koda tani pašā vietā, it kā gribēdams izjust Sniega Rozes lūpu garšu. Bet ābols bija rūgts kā apses miza...

XV

Antons Griķis bija tēva uzņēmuma līdzdalībnieks — viņam piederēja puse akciju. Dēls prata vadīt fabriku un veikalus, un vecais Griķis ticēja, ka Griķu firmas smaržu slava arī pēc viņa nāves ziedēs Lietuvā un Igaunijā, ne tikai Latvijā vien. Ziepes, kas smaržoja kā jasmīnu krūms jūnijā, vijolītes aprīlī vai nelķes septembrī, tik labi saderēja ar tīras veļas svaigo smaržu, ar sestdienas vakaru un svētdienas rītu, ka katrs tās labprāt pirka. Un kur tad pūderis un lūpu zīmuli — skaistuma devēji, bez kuriem modernajos laikos vairs nespēja iztikt ne Rēzeknes ģimnaziste, ne Madonas novada piena pārraudze, par Rīgas dāmām nemaz nerunājot. Kumelītes, piena sūkalas, bērza sulas, strauta ūdens un skābs krējums — visi šie senlatviešu skaistuma kopšanas līdzekļi bija aizmirsti kā kādreiz celmalā redzēta māja. Meitenes, jaunavas, sievas — visas klāja uz sejas biezu jo biezu tvanīgu un ķepīgu krēma kārtu, kurā Griķa firma sauca „Magopu piens”, bet taisīja no tīrītiem cūku taukiem ar kādas smaržas piedevu. Pūderā kārtu uz sejām lika vēl

biezāku, un visskaistākais bija tas, ka pūderi varēja dabūt visās niansēs: sākot ar kanēļa brūnu saules iedegumam un beidzot ar gaiši rozāinu vai gluži baltu masku ballei. Tāpat bija ar taukainajiem un sausajiem lūpu zīmuliem: aveņu sarkans, ķiršu brūns, pilādžu un ķieģeļu krāsā, jā, pat lāceņu dzeltens un mēļš kā virši — Parizes daiļums. Francūzis Pjera kungs brauca četrreiz gadā uz Parīzi pēc jaunākajām krāsu niansēm, savā laborātorijā jauca smaržas kā dzērienus un drudžaini sastādīja sejas ūdeņu receptes — krēms un pūderis taču bija kaut kā vakaros jādabū nost, lai rītos varētu likt jaunu vietā. Jaunos maisījumus vienmēr pirmā izmēģināja Daila. Draudzenes viņu zobojā un sauca par re-

zēja pāri Rīgai. Antons gan domāja, ka tā ir bezgaumība, smaržu rūpnieka meitai piesātināt ādu un drānas ar puķu tvanu, bet amerikāniskais tēvs smējās un maksāja Dailai par dzīvo reklāmu.

„Tev, Anton, tomēr trūkst vēl veikalniece vērīena,” vecais Griķis atbildēja, ja Antons brīnījās, kā Daila varot paciest mūžīgo smaržu mākonī ap sevi un savā istabā.

Fabrikā Antons smacīgo, saldu un rūgtu smaržu pildīto gaisu vēl varēja paciest, bet mājās vai sabiedrībā viņam kļuva gandrīz nelabi, jūtot to pašu dvesmu. Krāsotas lūpas, skropstas, uzacis, atklāta pūderēšanās, viss tas Antonam derdzās, bet vecais Griķis tikai priecājās, redzēdams savu ražojumu populārītāti.

„Tu pelni naudu, ražodams lūpu zīmulus, un meklē meiteni ar nekrāsotām lūpām — nu, tas ir paradokss,” labsirdīgi zobojās tēvs, kad Antons kādreiz pateica, ka viņš nevarot noskūpstīt krāsotu sievietes muti, viņam esot tā, it kā ista dzēriena vietā būtu iedzēris kaut kādu surrogātu. Toreiz arī Antons pievienojās tēva jautrībai un smējās līdzī. Bet ar vecīgo smaržu meistarā Pjera kungu viņi bija vienis prātis — vīrietis, kas katru dienu redz, kā ražo tūkstošiem lūpu zīmulu, ilgot ilgojas pēc tīras, valgas un asiņu sārta meitenes mutes, kaut arī lūpu zīmulis satur tikai taukus un nevainīgas augu krāsas. Un Pjera kungs bija vēl parizietis! —

Kā no stacijas nācis — slēpju uzvalkā ar slēpēm pār plecu — Antons ieradās fabrikā. Vārtsargs, kantora darbinieki — visi smaidot viņu sveicināja — nebija cilvēka uzņēmumā, kas nemīlētu enerģisko, drošo un patieso puisi. Pie cepures Antons bija pīspraudis Gaiziņkalna egles zariņu, tā bija vienīgā atmiņa no spītīgās Sniega Rozes. Svilpodams viņš iegāja savā istabā, kur saknupis pār kādu papīru pie galda sēdēja jaunais gleznotājs Vinzarājs, pūderā vācelu zīmētājs, un turpat ar zīmuli kautko atzīmēja mazais, vienkāršais un pelēkais Pjera kungs, Antona labākais draugs fabrikā. Antona rudais vilku suns Vikings metās priecīgi riedams kungam pretim un pārīs reizes ar silto mēli pārlaida pāri Antona degunam — tas nozīmēja atkalredzēšanās skūpstu. Suņa brūnajās acīs Antons lasīja sāpes un pārmetumu — kungs, viņa labais kungs, nebija ņēmis savu uzticīgo suni līdzī uz Gaiziņkalnu, kur viņš skrēja kādas slēpotājas dēļ. Vikings būtu vilājies sniegā, būtu rējis dzestrajā gaisā aiz priekša, būtu trenkājies zaķus, vārnas.

Augusts Brocis

Vakars mežā

Varbūt šim vakaram vairs nebūs gala...
Ak, liesmo augstāk, kvēlo ugunskur!
Tik ilgi man bez tevis dzīvē sala,
Nu visam mūžam siltums jāsatur.

Nekā man nevajga. Ko iegūt varam,
Ko gan lai vēlētos, kas vairāk vērts?
Kas rada mirklīm šim un novakaram,
Kur vēl kas pārvērtēts tik daudz un
[svērts?

Ja kāds man jautātu, lūk, pils no zelta,
Vai patik tev, vai kāro tava sirds?
Es teiktu tad: man skuju būda celta
Un nakšņu zvaigžņainums tai pāri mirdz.

Te nava ienaida, nedz skaudrās laimes,
Viss grīmis tālā pagājībā sen —
Tik varbūt rūgtums ass no raīžu

[saimes

Vēl kādreiz dvēšlei uzbrūk paslepen.

Un varbūt atceres par kādu milu

[draugu

Kā nelūgts viesis bieži ciemos nāk —
Ar siltiem pelniem viņas aprakt raugu,
Kas bijis reiz — vairs nava jāpanāk.

Varbūt šim vakaram vairs nebūs gala,
Ak, liesmo augstāk, kvēlo ugunskur!
Tik ilgi man bez tevis dzīvē sala,
Nu visam mūžam siltums jāsatur.

Rakstīts 1941. g. 11. martā Ādažu mežā pie mežcirtēju ugunskura.

klāmu stabu, bet vecais Griķis ar savu meitu bija ļoti apmierināts — visās viesībās, kur Daila ieradās, gaisā garoja Griķu smaržas, un tā bija vislabākā reklāma, labāka vēl par gaismas reklāmu, kas vakaros vi-

vāveres, joņojis pa kupenām... Vikings būtu sargājis savu kungu no visām likstām... „Kādēļ tu mani nepēmi līdzī?“ lielais suns pārmetot kulstiņa asti un smilkstoši ieraudājās.

„Paldies Dievam, Griķa kungs!“ francūzis savā neskaidrajā latviešu valodā izsaucās. „Labi, ka jūs esat mājās. Seniors ir bankā. Mēs viņam teicām, ka jūs esat aizbraucis veikala darišanās. Sezonas vidū atvaļinājuma — tas neiet. Es ceru, ka jūs labi pavadījāt laiku: sniegs, kalni, sveigs gaiss...“

„Muļķa suni, es taču tevi nevarēju ņemt līdzī! No kuŗa laika tu mani pavadī veikala lietu ceļojumā!“ Antons iečukstēja Vikinga cietajā ausī un gudrais suns viņam nopietni skatījās acīs. Viņš centas saprast savu kungu ar visu suņa sirdi un dvēseli.

„Vikings gul te jau trīs dienas un gaida jūs,“ Pjers turpināja, „liekas, ka viņš nav pat lāga ēdis.“

Antons apsēdās pie galda un zibenīgi izskatīja pastu, viņš strādāja ļoti ātri. Vīnzarājs ar Pjeru tikmēr kaut ko dudināja ap kādu projektu — patiesībā runāja tikai mazais, kustīgais francūzis. Par Vīnzarāju mēdza teikt, ka viņu vajagot pa priekšu nost, tad varbūt izdabūšot no viņa kādu vārdu.

Antons paskatījās pulkstenī, tūlīt vajadzēja raidīt biržas ziņas — viņš ieslēdza radio aparātu un paņēma stenografējamo bloku — tirdzniecības augstskolā viņš bija mācījies visus tehniskos darbus, sākot ar vienkāršu mašīnrakstīšanu un beidzot ar dažādām grāmatvedībām. Patlaban beidzās dienas koncerts, no kuŗa Antons uztvēra dziedātāja balsi ar vārdiem: „Mana mila pieder latvju meitenei, mute sūta tai kā meža zemenei...“ Antons skaļi iesmējās, viņam ienāca prātā kāda jauna doma.

„Mani kungi!“ Antons pēc biržas ziņām uzrunāja abus meistarus. „Mēs laidisim tirgū jaunu smaržu, proti, Sniega rozi — vēsu, dzidru, spirtu. Ja smaržām ir krāsas, tad šai jābūt baltai, Pjera kungs. Un jums, Vīnzarāj, jāuzzīmē jaunajai smaržai iesaiņojums.“

„Atļaujiet teikt,“ nerunīgais Vīnzarājs stostījās, „es šo to zinu no dabas zinībām — sniega roze ir Alpu taucene — Edelweiss, kā viņu sauc Alpos. Bet atļaujiet teikt — Alpu taucene zied arī tepat pie mūsu Staburaga, Daugavas krastos. Latviskāk būtu Staburaga roze...“

„Nieki!“ Griķis purināja galvu. „Daugavas krastos, patiesībā Lāčplēša salā pie Lielvārdes, kuŗu appludināja Ķeguma dambris, ziedēja teiksmainās Lāčplēša puķes, kas varbūt ir tās Alpu taucenes pasuga, ne jau brīnišķīgais Edelweiss, bet Sniega roze...“

Griķim par lielu brīnumu un pārsteigumu gleznotājs — dabas zinātnieks, kas vienmēr bija mēns kā ezis, iekaisa un sāka mēlāties pat rokām.

„Jums, Griķa kungs, vajadzēja lepoties, ka arī vīrs Staburaga klintīm zied sudrabs — Alpu retums, nevis to noliegt! Jūs taču savu smaržu nesauksiet Edelweiss, bet gan...“

„Sniega roze!“ smējās Griķis un piedāvāja gleznotājam cigareti. „Piedodiet, kungi, ka iejaucos.“ Pjers čaloja, „bet mūsu gleznotājs nav lietas kursā. Par Sniega Rozi, ja nemaldos, sauc slaveni latviešu slēpotāju. Mēs reiz bijām kopā Siguldā. Charmante!“

Vīnzarājs nosarcis un dusmīgs saburzīja strupajos, netīrajos pirkstos cigareti. „Es pazīstu tikai Alpu tauceni,“ viņš norūca un iegrīma atpakaļ savā klusēšanā.

„Bet Anton,“ no sliekšņa atskanēja vecā Griķa sulīgā balss, „ja tu gribi izlaist smaržu „Sniega roze“, kas ir, starp citu, braša ideja, tad tev vispirms jānopērk tā skuķa atļauja, citādi viņa tevi iesūdzēs tiesā“. Sarunas pēdējo daļu viņš bija noklausījies.

„Tēvs, tu taču dzirdēji, ka sniega roze ir vienkārša puķe, kuŗu kāri ēd kazas un kas aug tepat pie Daugavas. Puķu vārdos mēs saucam visas savas smaržas! Lai tā slēpotāja pierāda, ka tas ir viņas vārds. Meičas īstais vārds ir Baiba Lielupe un to mēs neliksim uz smaržu flakona. Galu galā — tas viņai būs tikai gods. Un ar dāmu tiesāties

— tas ne vienmēr ir nepatīkami. Avīzes par to rakstīs un mūsu slava augs atkal, vai tas nav amerikāniski, tēv?“

„Ha—ha—ha!“ smējās vecais Griķis un logu rūtis iešķindējās. Vikings uzmanīgi pacēla galvu. „Ja tev, zēn, tā smarža izdodas, tad — lai dzīvo Alpu taucene, vai kā viņu tur sauc! Manā jaunība gan par tauceni Vidzemē sauca pelēku tauku putru ar kāļiem un miežu putrainiem.“ Un vecais Griķis pazuda savā istabā.

Vīnzarājs padevīgi pūlējās uz papīra radīt stilizētu Alpu brīnumpuķes ziedu, bet Pjera kunga un Antona ceļš veda uz laboratoriju. „Pjera kungs, jūs taču mani saprotiet,“ aizrautīgi skaidroja Antons, „smaržai jāpārspēj visas citas. Tai jābūt skaistai kā ziemas dienai un ziemeļblāzmai. Vai jūs esat kādreiz redzējis ziemeļblāzmu? Nē? Bet vārdu „Sniega roze“ jūs saprotat un izjūtat, vai ne? Jūs esat mākslinieks, Pjera kungs.“

„Saprotu, Griķa kungs, jūs esat iemīlējies šai vārdā...“

Kad Antons vēlāk apstaigāja fabriku, strādnieces sačukstējās: „Diez' ko gan viņš apprecēs! Tik bagāts un glīts. Viņam esot pašam savs nams...“

(Turpinājums sekos.)

Suņa brūnajās acīs Antons lasīja sāpes un pārmetumu.

Immanuel's Kant's.

(„Laikmeta“ arch.)

„Tīrās prāta kritikas“
pirmā izdevuma titul-
lapa. Grāmata izdota
Rīgā, 1781. gadā.
(Valsts bibl.)

KANT'A un WAGNER'A SAKARI AR RĪGU

Kultūralie sakari un ietekmējumi, kas vieno Rīgu ar Eiropas rietumiem, aizvien ir bijuši dzīvi ne tikai vispārējā jaunu ideju uzņemšanā, bet arī tiešā saskarē ar šo ideju radītājiem un veidotājiem. Daži no viņiem apmeklējuši mūsu pilsētu, uzturēdamies še ilgāku vai īsāku laiku, kā piem. ievērojamais vācu dzejnieks Johann's Gotfried's Herder's. Citi, kā reformācijas tēvs Mārtiņš Luters, sarakstījušies ar rīdziniekiem, vērigi sekodami šejienes gara dzīvei.

Rīgas vārds minēts arī slavenā filozofa Immanuel'a Kant'a (dzimis 1724. g. 22. aprīlī, miris 1804. g. 12. februārī) un ģeniālā komponista Richard'a Wagner'a (dzimis 1813. g. 22. maijā, miris 1883. g. 13. februārī) dzīves stāstos.

Immanuel's Kant's rīdzinieku atmiņās saistās ar cienījamo Rīgas grāmatu izdevēju Johann'u Friedrich'u Hartknoch'u, kurā apgādā izdoti ievērojamākie Kant'a darbi. Arī tad, kad Kant's kā filozofs bija ieguvis Eiropas vārdu, tas palika uzticīgs Hartknoch'a apgādam, līdz pat šīs firmas dibinātāja nāvei.

Rīgā izdots Kant'a kapitālākais filozofiskais darbs: „Tīrā prāta kritika“, par kuru pats filozofs saka, ka ar to esot izdarījis tādu pašu apvērsumu filozofijā kā Koperniks astronomijā. Šī darba ideja Kant'am radās jau 1770. g., taču dažu apstākļu dēļ pie tās varēja ķerties tikai desmit gadu vēlāk. 1780. gada oktobrī Hartknoch's uz

ņēmas šī ievērojamā darba izdošanai un tā paša gada decembrī to sāka iespiest.

Iespiešana ieilga, jo Kant's arvien atrada ko labot. Pirmās 30 lapas bija gatavas 1781. gada aprīlī, nākamās 18 — maija sākumā un tikai jūnijā grāmata parādījās atklātībā.

Bez „Tīrās prāta kritikas“ Rīgā izdotas arī „Praktiskā prāta kritika“, „Prolegomena“ un citi Kant'a darbi. Ar mūsu zemā Kant'u saistīja arī radniecīgas saites — Kant'a vienīgais brālis Johann's Kant's bija mācītājs Jelgavā.

*

Kad 1837. gada augusta vidū Rīgā ieradās teātra un operas jaunais diriģents jeb kā toreiz teica — mūzikas direktors Richard's Wagner's, nevienam rīdziniekam ne prātā neienāca, ka šis vīrs kādreiz sacēls mūzikā veselu apvērsumu. Iebraucis Rīgā, Wagner's sākumā apmetās Kalēju ielā, iepreti Jāņa baznīcai, bet drīz vien pārvīlās no valņiem iestās vecpilsētas uz Pēterburgas Ārrīgu, divstāvu koka namā, Aleksandra (tagadēja Adolf'a Hitler'a) ielā Nr. 9, Dzirnau ielas stūrī. Šis „Richard'a Wagner'a“ nams bija uzglabājies līdz 1912. gadam, kad to nojauc, uzceļot tai vietā vairākstāvu mūra namu.

Jaunais mūzikas direktors ķērās pie darba ar visu jaunības sparū. „Kad viņš stāvē pie pultes, viņa ugunīgais temperaments aizrauj līdz arī vecākos orķestra dalībniekus, — raksta savās atmiņās rīdzinieks Dorns, un Wagner'a tiešais priekšnieks, teātra direktors Karl's von Holtei's, ar kuru Wagner's ne vienmēr labi sapratās, spiests atzīties, ka viņš nekad, ne pirms, ne pēc tam, neesot sastapis „tik rosīgu un apzinīgu kapelmeistaru. Man bieži vajadzēja viņa rosību ierobežot. Jau toreiz viņš mocīja manu personālu ar stundām ilgiem un bezgalīgiem mēģinājumiem. Nekas tam nebija pa prātam, nekas pietiekami labs, nekad pietiekami labi niansēts.“ Un lai gan Holtei's bieži vien mīļā miera labad jaunā diriģenta rosību „ierobežoja“ — klusībā tam bija jāatzīst, ka Wagner'am taisnība.

Bez parastā operas darba Wagner's rīkoja Rīgā arī vairākus koncertus un klusībā strādāja pie savas pirmās operas „Rienzi“. 1839. gadā Wagner's atstāja Rīgu, dodamies uz Parīzi.

V. Kalvis

Augšā:

Richard's Wagner's kā
Rīgas teātra mūzikas
direktors.

(„Laikmeta“ arch.)

Vecais Rīgas teātris
Kēnīpa ielā 4 — Wag-
ner'a darba vieta.

(„Laikmeta“ arch.)

JAPĀNU VARONĪBAS SPĒKS

Visa pasaule apbrīno japāņus. Visvairāk parsteidz viņu sasniegumi. Nedaudz gadu desmit atpakaļ Austrumāzijas salu valstīs saskārās ar Eiropas civilizāciju un piešavinājās tās politiskos un saimnieciskos ieročus, bet viņas dvēsele palika neskarta. Līdzšinējie ieguvumi karā pret Angliju spīlgti liecina par japāņu dvēseles spēku, viņu garu. Drošsirdīgie lidoņtāji ar vissmagākiem bombvedējiem uzbrūk angļu un amerikāņu karaķuģiem un nolaiž tos dibenā. Tā viņi apzinīgi ziedo savas dzīvības. Tas nav viņu kareiviskais gars vien, bet par visām lietām viņu reliģiskās pārliecības izpaudums.

Populārā kaņavīra dienasgrāmatā „Kvieši un kareivji“ kāds japāņu virsnieks attēlo savus piedzīvojumus Ķīnas kaņā gājienā. Lasot to, var labāk iepazīties ar japāņu kaņavīru garu, nekā ātristot militāros aprakstus. Priekš kaņā darbības sākuma grāmatas autors, slāvēl uz transporta kuģa, piezīmē: „Pats par sevi saprotams, ka mēs esam gājāvi nolīkļi savu dzīvību par savu dārgo tēviju. Mums arī nav žel mūsu dzīvību, bet mēs, mazi cilvēki, neesam ne engēli, ne velni lai varētu būt mierīgi. ja jautājumus grozās ap mūsu dzīvību.“

Dodoties uz kāpa lauku, karavīri saules
lēktā sapulcējas pie savām svētnīcām, kur
notiek aizlūgumi. Atvadoties no saviem pie-
derīgiem dzimīnē, katrs karavīrs saņem
amuletu (o — mamori), ko viņš pie sevis
glabā kā sargātāju jeb svētumu.

Minētā grāmata atstāstīs seksojos gadījumus: Kāds virsnieka vietnieks, kas bija pazīstams kā brīvdomātājs, pēkšņi no kuga ielēca ūdenī. Tā kā viņš nemācēja peldēt, matroži metās viņam pakal, lai viņu glābtu. Izrādījās, ka virsnieka vietnieka amulets bija iekritis jūrā, kādēļ viņš instinktiīvi tam sekoja jūras viršos. No vienas puses izliekas smieklīgi tādas niecīgas lietiņas dēļ riskēt ar savu dzīvību, bet no otras puses tam ir dziļš pamats. Turpat lasāms paskaidrojums: „Mēs atzīstam, ka mēs visi, vai peldētāji, vai nepeldētāji, līdzīgos gadījumos rīkotos tāpat.“

Japāņu tautas reliģija pieskaitāma dabas reliģijām. Tanī vērojām dabas un senču kulta elementus. No seniem laikiem tā līdz šai dienai uzglabājusies un paturējusi savu nacionālo nokrasu. Tās nosaukums *shinto* nozīmē ķīniešu rakstā *shen* — dievu ceļš. Japāņi to lasa arī kā *kami*, t. i. augšējie, kam ir spēks jeb dievi. Miti stāsta par dieviem, kas mājā visā dabā, arī cilvēkos viņi parādās. Japāņi tic, ka viņu tautai ir dievišķa izcelsšanās. Mikado ir debes garu pēctecis un līdz ar to dievības nesējs kā laicīgā, tā garīgā ziņā (Tennō).

Senatnē nebija cita templā kā vienīgi ķeizara jeb mikado pils. Vēlāk sāka celt vienkāršas ciprošu svētnīcas (miva). Tanīs tauta sanāca pieminēt dievus (kamu), kas bija viņas senči. Svētnīcas iekšienē lūkst izrotājumu un dievekļu. To puško vienīgi metalla spogulis kā saules dievietes (Amaterasu) simbols. Ticīgie japāņi levēroja svētos baušļus: dvēseles un miesas šķīstību, svina mas dienas, svētceļošanu un kamu cienišanu.

Divsimtā gadā priekš Kristus japāņu re-

liģijā ietilūda budisma ietekmējumi, kas nāca no Korejas. Mikado Kimmei 552. g. ievēda budismu un Ķīnas kultūru. Vēlāk sekoja arī Konfucija mācības iespaids. Visa valsti uzcēla lepnus tempļus, kurus piepildīja ar elkiem. Budistu priesteri bonči dzina helu propagandu un centās vajināt shintoismu. Tomēr tas neizdevās. Pavisam otrādi, budismam vajadzēja piemēroties japāņu garām un savā ekspansijā piekāties.

1868. g. ķeizars Meiji atjaunoja nacionālo reliģiju un ievada kartību attiecībā uz kultu, templiem un priesteriem. Šī kartība, ar dažiem pārgrozījumiem, pastāv līdz pat šai dienai. Pēc šīs kartības shintoisms, tāpat kā senatnē, ir saistīts ar ķeizaru namu. Izšķir divas shinto reliģijas: oficiāli valsts reliģija — jinja shinto un sektariska tautas reliģija — kyoha shinto. Pirmai ir nacionāla un politiska nozīme. Kults apvieno visu tautu. Tas kalpo galvenā kartības nolūkam: apstiprināt sacellšanai, kā arī ķeizara autoritātes vairošanai. Shinto templi jūleina japāņu kristību varuņu piemīņai. Valsts tādēļ algo priesterus, kas izpilda ceremonijas pēc veciem paradumiem — Engishiki. Visas nacionālās svētnīcas ir valsts aizgādniecībā. Valsts interesē, lai shintoisms joprojām pastāvētu kā reliģijas forma, kas apvieno sevī ka veco valsts ideju, tā ķeizara dievināšanu. Lai gan no daudz pusem aizrāda, ka shintoisms vairs neatbilst istam japāņu reliģiskam prasībam, — tam nav ne filozofijas, ne pasaules uzskata, ne arī reliģiska piedzīvojuma. — no oficiālām aprindām paskaidro, ka tas nebūt nav shintoisma uzdevums. Japānā valda ticības brīvība, un kas meklē citu reliģisku apmierinājumu, nekā to sniedz valsts shinto reliģija, lai to atrod citās kultās.

Blakus shinto reliģijām Japānā pazīstams arī tīrais budisma veids. Tāpat nostiprinājušās vairākas kristīgās konfesijas. Starp kristiešiem sastopami tādi, kas neapmierināsi ar tagadējo kristietību un sapņo par nacionālo kristietību japāņu garā. Priesteris Kosaki izsaka domas, „ka kristietība Japānā radīs savu pilnības izpausmi“, un Johoiji atzīst, ka japāņu jaunkristietība reiz pacelsies pār citām kristīgās ticības formām, no kuras kristīgie eiropieši vares tikai mātītes.

Jāatzīmē, ka japāņu intelligence. kuŗai sakars ar Eiropu, neviļus uzsūkusi rietumu kultūru. Tā iepazīnusi ar moderno zinātni, filozofiju, maksu un tehniku. Protais, tas viss nevarēja palikt bez iespaidu.

Saules dievietes vienkārša svētnīca Izē, kur glabājas šīs dievietes svētais spogulis. Senās svētnīcas celtas dabas klusākos stūrīšos, visvairāk mežos. Kamī kulta priekšgalā ir virietis, bet senatnē redzama vieta tani bija ierādīta arī sievietei. Seno latku japāņu kultā ievērojamākā persona arvien bija kāda princese.

Jakušiji pagoda Narā. Tādas greznas architektūras budistu pagodas sāka celt Japānas valsts izveidošanās laikmetā, kad pastāvēju galvaspilsētu dibināja Narā (710. g.) un Japānā sāka ieviesties ķīniešu kultūra. Līdz ar to arī budisms piedzīvoja Japānā pirmos zelta laikus.

bet tādēļ japāņu sabiedrība nezaudēja savu nacionālo apziņu. Tani ziņā valsts shinto reliģijai ir savs nopelns, ka tā spēj visus saturēt kopā un ieaudzināt katrā japāņi nacionālo godu un lepnumu. Bez tam to pašu sekmē nacionālās idejas pautēji. Prof. Kakehi Katsuhiko Tokio savā rakstā „Senā shintoisma tiešā nozīme” 1912. g. („Ko Shinto Taigi”) mēģina būtās mitoloģiju pārdzīvināt ar ideoloģisko filozofiju un kristietības idejām (mīlestību un debesu valsti-
hu).

Oficiālais šinto kulta norit bez runām un pamācībām. Toties skolās ieviests nacionāl-ētikas priekšmets reliģijas vietā. Tur jaunatni audzina galvenā kārtā pazemībā un uzticībā valdnieka namam un godbijībā pret vecākiem un senčiem. Šie divi punkti likti pamatā japāņu ētikai, kas sakopota oficiālā kodekā — Bušido (Bushido). Tani ievadā ievietota mikado uzruna: „Esiet labi dēli vecākiem, labi brāļi, uzticīgi vīri un draugi. Esiet stingri pret sevi un žēlsirdīgi pret citiem, milēji pret citus kā sevi pašu u. t. t.". Kodekā uzsverta varonība un ticība liktenim (fatālisms). „Ista varonība dzīvot, kad tas ir vajadzīgs, un mirt, kad tas ir taisni“. Tādēļ japānis savā izjūtā ir bruņiniecišķi noskapots, kas pat nāves brīdī gatavs izdarīt pašnāvību — harakiri jeb seppuku. Visu mūžu viņu pavada optimisms.

Augšminētā kaņavāra dienasgrāmatā lasāmi vēl šādi zīmīgi vārdi: „Es eju kopā ar saviem kareivjiem nāvē, es celos pāri nāves linijai un man top skaidras visas problēmas. Visvienkāršākais pāriet viscēlākā. Mēs traucam uzbrukumā un nokļūstam līdz ciņās vietai un nāves brīdi pār mūsu lūpām atskan sauciens: Japānas ķeizara valsts, banzai!”

Šingra norūdišanās un pašaudzināšana
padarīja japāņus par meistariem ieroču
mākslā. Ķīnas kara gājienā viņi guva daudz-
pusīgu piedzīvojumus. Viņu gods saistīts
ar dievišķīgā ķeizara godu un tādēļ viņi
droši un ar stipru pašavību iet pretī ienaid-
niekam un uzvar. Dr. V. Sander

Nacionālsociālistiskā Vācijas strādniekiem sagādājusi iespēju lietderīgi un lētai atvaļinājuma izmantošanai. Kopā ar saviem ģimenes locekļiem strādnieki piedalās „Prieks dod spēku” organizācijas rīkotos ceļojumos. Šai pašu strādnieku veidotai organizācijai pieder valrākl modernī tūlbraucēju tvaikoņi, kas nepazīst ledalījumu klasēs. Visi pasažieri šē jūtas kā viena saime, saņemot ērtības, kādas agrāk bija iespējamas tikai grezno tvaikoņu pirmajās klasēs. Vācu strādnieku arodorganizācijas saviem biedriem devušas iespēju par pāris desmit markām apceļot tālās Norvēģijas fjordus, Spānijas salas un Vidusjūras piekrastes zemes.

VĀCU STRĀDNIEKS VIENOTĀ FRONTĒ

Līdz ar nacionālsociālistiskās valsts pirmajām darba dienām Vācijā sākās plaša sociālās dzīves pārkārtošana. Likumi un rīkojumi, kas 1933. gadā pārkārtoja un pārveidoja vācu strādnieku stāvokli, bija tālējoši un dziļi pārdomāti. Tie liecināja, ka nacionālsociālistiskā partija par strādnieku stāvokļa uzlabošanu bija domājusi jau sen. Vācu strādnieku tiesību atjaunošana, dzīves un darba apstākļu uzlabošana, ko nacionālsociālisms bija līcis savas darbības pamatā, visā pilnībā varēja sākties tikai pēc valsts varas pārņemšanas.

Mantojums, ko nacionālsociālistiskā valsts saņēma no agrākām valdībām, bija smags. Bezdarba un zemo atalgojumu nomocītā un neskaitāmās grupās saskaldītā vācu strādniecība bija jāuzved uz istā ceļa. Strādniekiem bija jāatjauno ticība savam spēkam, jāatdod darba prieks un darba griba. Ja nacionālsociālistiskā valsts īsā laikā to spējusi, par to jāpateicas Adolfam Hitler'am un viņa tuvākiem līdzdarbiniekiem.

Vadonis atbrīvoja vācu strādnieku no marksisma murgiem un atdeva to savai tautai. Uzmanot strādniekus Vācu Darba Frontes pirmajā kongresā 1933. gada 10. maijā, Adolf's Hitler's teica: „Es būšu lepns, ja sava mūža beigās varēšu sacīt: es esmu ieguvis vācu strādnieku Vācijas valstij.”

1933. gadā uz bolševistisko un sociāldemokrātisko arodbiedrību drupām nodibināja Vācu Darba Fronti (Deutsche Arbeitsfront), apvienojot tajā visus darba darītājus. Nacionālsociālistiskā Vācija nešķiroja cilvēkus darba devējos un darba ņēmējos — visi bija līdzīgi. Pēc nacionālsociālisma programmas visiem valsts iedzīvotājiem bija vienādas tiesības un vienādi pienākumi.

Viens no galveniem Vācu Darba Frontes uzdevumiem bija radīt jaunu sabiedrisku kārtību. Bija jāiznīcina marksisma iepotētās kārtu un šķiru pretīšķības, visus darba darītājus pakļaujot tautas kopējām interesēm. Vācu Darba Frontei bija jābūt vācu tautas augstskolai, kas mācītu jaunu pasaules uzskatu. Atsevišķa individa savtīgās intereses bija jāpakļauj tautas un valsts interesēm.

Vācu Darba Frontē apvienotie strādājošie sīkāk sadalās pēc savām darba vietām un arodu grupām. Darbības pamatā likts uzņēmums — darba vieta, kurās darbinieki sastāda vienu darba kopu. Šajā darba kopā, kuru vada uzņēmuma direktors, iekļauti visi šī uzņēmuma darbinieki ar direktoru sākot, strādniekiem un kantoņa personālu beidzot. Blakus vadītājam, kas pēc vienvadības principa vada un rīko sava uzņēmuma darba kopu, darbojas vēl īpaša uzticības padome. Tās uzdevums dot padomus un izšķirt strīdus darba ražības, darba noteikumu un c. jautājumos.

Lielākus saimniecības apgabalus pārzina ieceltas uzticības personas (Treuhandler), kas pakļautas tieši valsts darba ministram. Viņu pienākums gādāt par darba kārtības un labu darba attiecību uzturēšanu. Kā valsts uzticības personai viņam jāseko, lai strādājošie saņemtu pienācīgu atalgojumu. Viņu rīcībā ir speciālisti algu jautājumos, kas katrā atsevišķā gadījumā izšķir strīdus.

Nacionālsociālisma algu politikas pamatā likti divi principi. Pirmkārt, katram strādājošam jāsaņem alga, kas segtu viņa iztikas minimumu un nodrošinātu darba spēju uzturēšanu. Otrkārt — darba algai jābūt atkarīgai no spējām. Valsts noteiktais darba algu tarīfos paredzētā alga visos gadījumos

ir minimālā. Raugoties pēc katra strādājošā spējām un sasniegumiem, tā var palielināties, pie kam augstākā algas robeža nav noteikta.

Ieinteresējot strādniekus un pārējos uzņēmuma darbiniekus darba ražības celšanā, nacionālsociālisms piesaistījis strādājošos uzņēmuma peļņā, daļu no uzņēmuma tirās peļņas sadalot darbiniekiem pēc katra spējām un padarītā darba.

Vācu Darba Fronte spraudusi sev mērķi — rūpēties par strādājošo izglītības papildināšanu gan speciālā, gan vispārējā laukā. Šajā nolūkā iekārtotas daudzas skolas un kursi, kā arī tiek izdoti laikraksti un grāmatas. Strādnieku preses kopējā tirāža sasniedz 20 milj. eksemplāru.

Starp atsevišķiem uzņēmumiem ik gadus notiek sacensības „Parauguzņēmuma” nosaukuma un Zelta karoga iegūšanai. Par parauguzņēmumiem atzīst darba vietas, kurās visvairāk rūpējušās par aroda izglītības veicināšanu, gādājušas par tautas veselības uzlabošanu, labu dzīvokļu iekārtošanu strādniekiem un izpildījušas „Prieks dod spēku” organizācijas prasības. Šī organizācija ir viens no lielākajiem Vācu Darba Frontes sasniegumiem, kas ieguvusi nedalītu atzinību visā pasaulē.

Organizācija „Prieks dod spēku”, kas dibināta kā kopa pie Vācu Darba Frontes, balstās uz uzskatu, ka valstij nav vienāda alga, kā strādājošie pavada savus atvaļinājumus. Atvaļinājums domāts atpūtai un jaunu spēku smelšanai, nevis papildu ienākumu iegūšanai. Ievērojot to, ka daudzi strādājošie nemaz nezina kā lietderīgi izlietot atvaļinājumu, daudziem atkal trūkst

vajadzīgo līdzekļu, 1933. gada 27. novembrī nodibināja nacionālsociālistisko kopu „Prieks dod spēku“ (Kraft durch Freude). Tās uzdevums bija strādājošam cilvēkam sagādāt pēc iespējas pilnvērtīgāku atpūtu. No fabrikas darba galda atvaļinājumā aizejot strādniekam jāgūst jauni iespaidi, jaunas atziņas, kas vairotu viņa garīgos un fiziskos spēkus. „Prieks dod spēku“ pirmo reizi dzīvē strādnieka atpūtu saistīja ar viņa ģimeni, arī piederīgos ņemot līdzi rīkotajos atpūtas braucienos.

„Prieks dod spēku“ darbība izpaužas vairākos virzienos — sportā, ceļojumos, sarakojumos unursos. Vislielāko strādājošo piekrišanu ieguvuši „Prieks dod spēku“ rīkotie atpūtas braucieni, kas notikuši gan Vācijas robežās, gan arī uz ārzemēm, tādā kārtā vācu strādniekus iepazīstinot ar savu dzimto zemi un kaimiņtautu dzīvi. Viena gada laikā (1937.) tādos ceļojumos piedalījušies vairāk kā 2 milj. strādnieku.

Šie ceļojumi ir lēti un tāpēc tajos iespējams piedalīties visplašākām aprindām. 8 dienu ilgs jūras ceļojums, ieskaitot uzturu un visus pārējos izdevumus, maksā no 30 līdz 40 RM, tikpat ilgs ceļojums pa dzelzceļu — tikai 20 RM. Viena trešdaļa no visiem atpūtas ceļojumu dalībniekiem bijuši strādnieki ar mēneša ienākumu zem 100 RM, otra trešdaļa — 100—150 RM un pārējie — ar mēneša ienākumu no 150 līdz 250 RM.

Tālākiem jūras ceļojumiem „Prieks dod spēku“ izbūvējusi vairākus kuģus, kuģos nav iedalījuma klasēs — visi pasažieri šie ir vienādi. Ar šiem atpūtas kuģiem 1934. gadā izbraucienos piedalījās 80.000 vācu strādnieku, 1937. gadā viņu skaits bija sasniedzis jau 150.000.

Pēc Vadoņa ierosinājuma, Vācu Darba Frontes aizgādībā konstruēja īpašu tautas automobili, lai sagādātu iespēju arī strādniekiem un zemākiem kalpotājiem iegādāties savu automobili. Tautas vāga cena nolikta sevišķi zema — tikai 995 RM, pie tam dodot iespēju maksājumus izdarīt pa daļām. Līdz 1939. gada jūlijam, 10 mēnešu laikā, tautas vāgi bija pieprasījuši vairāk kā 250.000 vācu strādnieku, izdarot pirmās iemaksas.

Nacionālsociālistiskās Vācijas ievadīto lielo jaunūzņēmumu un strādnieku stāvokļa uzlabošanas darbu pārtrauca židiski-bolševistiskie kara kūditāji, kas nevarēja mierīgi noraudzīties, ka Adolf's Hitler's un viņa vadītā valsts uzlabo savu iedzīvotāju labklājību. Nemitīgie izaicinājumi spieda vācu tautu ķerties pie ieročiem, lai nodrošinātu sev un pārējām Eiropas tautām brīvu un drošu nākotni. Vācu strādniecība, kas viengabalaini iekļāvusies savas tautas ciņā par labāku nākotni, skaidri apzinās savu uzdevumu. Savā darbā un dzīvē viņa jau bija skatījusi Vāciju, kādai tai vajadzēja būt un kāda tā tagad būtu bijusi, ja pasākto jaunūzņēmumu un labklājības celšanas darbu nebūtu pārtraukuši kara kūditāji. Vienotās vācu tautas ieroči tagad dod pienācīgu atbildi šiem pasaules miera grāvējiem. Galīgā uzvara vācu strādniecībai un tautai dos iespēju turpināt pasāktos darbus un saņemt šo darbu augļus.

Kl.

Vadonis Adolf's Hitler's un Vācu Darba Frontes vadītājs Dr. Robert's Ley's apspriež arodskolu jaunbūves plānu. Rūpējoties par jaunatnes aroda izglītības veicināšanu, iekārtotas daudzas skolas, kurām audzēkņus izvēlas darba vietas kopa no spējīgāko strādnieku jauniešu vidus. No šīm skolām nāk nākamie vadītāji politiskā, sabiedriskā un saimnieciskā laukā. Vācu Darba Frontes ilggadīgais vadītājs Dr. Robert's Ley's savu mūža darbu veltījis vācu strādniecībai, gādājot par strādājošo dzīves un darba apstākļu uzlabošanu.

Vācijas rūpniecības uzņēmumi un visas pārējās darba vietas gādājušas par priekšzīmīgu darba apstākļiem, rūpējoties par tīrām un galšām darba telpām un labiem dzīvokļiem. Vācu strādniekiem nodrošināta laba alga un pienācīga atpūta. Vācu Darba Fronte lielu vērību veltījusi sievietes un jau-

niešu darba aizsardzībai, izdodot rīkojumus par papildu atvaļinājumiem un saistītu darba laiku. Rūpniecības uzņēmumos, līdz ar žilmes galvai, strādā arī sieva un dēls, tādā kārtā veidojot ciešas saites starp māju un darba vietu.

„Laikmeta“ arch. uzp.

A. Krūmiņš zīm.

KĀRLIS KRŪMIŅŠ

**Viņus rupji atrauj
mātel. Čekiste-židiete
draud ar revolveri.**

Pavasaris atnācis. Mūsu dzimtenes dabas krāšņās atmodas stundas ir klāt, bet kur kavējas likšmais prieks šo cilvēku sirdīs? Tas ir 1941. gada pavasaris... Mūsu dzimtajā zemē valda sveša, neizprotama, bet katrā soli naidīga vara. Tāpēc sastindzis prieks, pagaisuši smieklī. Nav liksmes arī tajos namos, kur vēlās stundās skan klaigas un svin dzīres. Šīm vietām laudis steidz garām ar ignumu: tur svešās varas dienderi, boļševiku kalpi — sarkangvardi un čekisti ar plintniecēm riko orgijas, lai notriektu savas sirdsapziņas pēdējās atliekas.

Mūsu dzimtenes citkārt čaklā tauta iet savās darba gaitās gausi, jo bezcerīga un bezmērķīga kļuvusi viņas darbošanās. Šīs tautas un zemes gadtūkstošu likteņa lemtā kopība drūp, tai nav vairs nākotnes. Veltīgi lētas brošūras, lapiņas un ķēmīgi plakāti sauc un aicina, veltīgi židisma - boļše-

visma sprediķotāji kliedz un ārdās darba vietu sanāksmēs un tautas sapulcēs, sludinādami tālo komūnisma laimi. Tas nepārliecina un neiesilda sirdis: pārāk sveša un kultūras cilvēkam pretīga ir šī austrumu boļševisma praviešu mācība, pārāk skaidri un sagraujoši ir ikdienas piemēri. Un velti izbungo kampaņas par stachanoviešu darba sasniegumiem: šai zemē darbam zem židisma pātagas nav svētības un sasniegumu. Tāpēc igns ir strādnieks fabrikā un nožēlojams zemnieks druvā.

Laiku pa laikam cilvēki saraujas kā pēc sāpīga pātagas cirtiena. Uzticamākie bažīgi saucukstas, pastāstot jaunas, jaunas ziņas: atkal čeka aizvedusi kādu tuvinieku, kādu ieredzētu darba biedru. Asaras liedami, piederīgi uzmeklē noslēpumaini drausmo namu Brīvības un Stabu ielas stūrī vai Centrālcietumu, lai uzzinātu kaut ko par

savējo likteni. Viņi priecīgi, ja čekas kalpi pieņem atnestās drēbes un pārtiku; viņi spriež, ka tad jau tuvais cilvēks vēl dzīvs.

Ir jūnija sākums. Baumas pieaug, ka ar atsevišķi saņemtajiem vēl nepietiek, būs lielāka „tīrīšana“, no Maskavas ieradies liels skaits cilvēku medību „lietpratēju“. Fabrikās rosīgāki kļūst partijas uzticības viri, biežāk savos štābos jāierodas sarkangvardiem un plintniecēm. Tad nāk rikožums norādītās vietās sapulcēties visām automašīnām — it kā transporta līdzekļu pārbaudei. Rīgā, Uzvaras laukumā, sarindoti tūkstoši vieglo un smago automašīnu. Soferiem blakus bruņoti sarkangvardi un miliči. Šaudās vieglās mašīnas ar sarkanžilajiem NKVD (čekas) karaspēka formas tērpiem. Ne tikai Rīgā, arī provinces pilsētās un laukos jūt draudīgu rosību. Kaut ka briest, sajūtamais gaisā, kā pārkonim tuvojoties. Daži, kas līdz šim uzskatījuši par brīnumu to, ka nav vēl arestēti, ilgāk vairs negaida. Laukos viņi pazūd vienīgajā drošajā slēptuvē — mežā. Pilsētās daudzi vairs nepārgul naktis savos dzīvokļos, bet pie radiem un draugiem. Rītos viņi uzmanīgi ievāc ziņas, vai naktīs nav meklēti. Cilvēks kļuvis par vajātu meža zvēru...

Lēni grimst saule Dzintarjūrā. Nāk 1941. gada 13. jūnija vakars. Un kad sabiezē krēsla, sākas tumsības garu darbīgā naktis. Dobji ierūcas automašīnu motori Uzvaras laukumā. Mašīna pēc mašīnas aizšaujas da-

Šausmu nakts

žados virzienos. Mašīnās redzami brupoti čekisti, miliči un sarkankvardi, dažas izvirtušas plintnieces un daudzi židu pirdzigo purnu. Ar sarakstu rokā viens no viņiem riko mašīnas braucienā. Pie vajadzīgā nama mašina apstājas, lec ārā brupotā banda. Drīz sameklēts sētnieks. Sākas!

Pie dzīvokļa zvana. Klusajā naktī baigi atbalsojas šautenų laidņu sitieni, ja durvis neatveras tik drīz. No miega iztraucētie iedzīvotāji sākumā neapņemas, kas notiek. Ieraudzījis sarkanžilās

čekistu cepures, vīrs beidzot saprot:

„Saņemies, mīļā, mani arestēt!”

Sieva kliec. Izbiedētie bērni raud. Viņus rupji atrauj mātēi. Čekiste - židiete draud ar revolveri. Svešie nekautrīgi rakņājas pa skapjiem un atvilktnēm. Vērtīgāko bāz kabahtās.

„Tā nedrīkst!” mēģina protestēt vīrs. „Uzraķiet orderi. Ņemiet mani, bet lieciet citus mierā!”

„Neizrunāties!” viņam uzkliež. Laides siitiens to pastiprina.

„Sagērbties ātrāk! Un visiem! Jūs, kā neuzticamus elementus, izsūta. Sapratāt?”

Ko tur var saprast, ja šai vienā acumirkli sabrūk visa dzīve un sākas kaut kas nezināms. Cilvēki mēģina savākt šādas tādas mantas, ēdamproduktus, bet čekas žids nikni uzblauj: „Nevajag!”

„Kā es varu braukt ar mazo bērnu, — jūs redzat, viņš tikai dažus mēnešus vecs un pie tam vēl slims!”

„Nav svarīgi! Ātrāk!”

Vecmāte ar gādīgu roku liek kurvītī pudeli dzērveņu sulas, maisiņu mannas putraiņu, zidaīņu pudelīti.

„Kas tas par krāmu tirgu?” Čekists izrauj groziņu no rokām un ietriec kaktā. „Vest ārā, ir laiks!”

Moku gājiens sākas. Nelīdz vairs asaras, žēlabas, vārdi. Jauns vai vecs, zidainis vai sirmgalvis, — ej Marksa-Engelsa-Ļeņina-Staļina vārdā uz strādnieku un zemnieku paradīzi!

Mašīnā braucot, vīrs vēl mierina sievu, bet viņa spiež pie krūtīm zidainīti. Lielākos bērnus glāsta sirmā vecmāmiņa. Automašīna ieripo Torņkalna preču stacijas sētā.

„Izkāpt! Virieši pa labi, sievietes ar bērniem pa kreisi!”

Atkal asaras un vaimanas, lamas un lāsti. Paretam norih šāvienī, kad vīrs negrib atstāt savējos vienus un izmisumā metas vīrsū čekistam. Mašīna seko mašīnai. Atvesto simtiem, tūkstošiem. Viņus izdala un iesloga preču vagonos, iesloga un noslēdz durvis. No vagona tumsas tikai pa dēļiem aizsietajām spraugām nelaimīgie vēl redz kaut ko no ār pasaules; tādus pašus nelaimīgos kā viņi.

Īsas ir jūnija nakts. Arī šī šausmu nakts iet uz galu, bet darbs vēl nav beidzies: vēl ved un ved... Agri darbā steigdamies. Strādnieks redz, ka smagā automašīna parauj gaļām viņa darba biedru. Fabrikā viņš redz daudzas tukšas vietas pie darbgaldiem, viņš dzird par citiem šausmu nakts upuriem. Galds bez darbinieka tai dienā paliek kanatori, runas stundās pie slimajiem neierodas ārsts, klasē veco skolotāju aizvieto cits. Daža lauku sēta paliek tukša līdz pusdienai. Tad kaimiņš, jaunu nojautu pilns, iet skatīt, kāpēc nevienas nerikojas pagalmā vai druvā. Nav to, kam būtu jārikojas: kā jaunā pasaku pūka ķetnās krituši — pazuduši. Tā šai 14. jūnijā ritā no mežmalas krūma vēro savu māju arī dažs labs, kas agrāk patslēpies mežā. Aizvesti visi mājinieki: sieva un bērni! Ko darīt? Dažs skrīen uz staciju, it kā vēl varētu saķert un atsaukt, it kā, sevi nododams, varētu glābt mīļos. Cits sakoz zobus un savalda asaras, klusībā tiesu turēdams un piespriedzams nāvi katram, kas šai darbā bijis piepalīdzīgs. Šai dienā daudzās mežmalās latviešu vīri izrok tur patslēptās šautenes, un nākamā naktī šur tur jau sprāgst šāvienī, nesdami nāvi vienam otram boļševiku kalpam.

Vagoni stāv vēl stacijās uz blakus slieķēm. Daudzi aizvesto piederīgie nes drēbju un pārtikas sainišus, gaida gaļas rindās pie Torņkalna preču stacijas un citur. Sardze visapkārt. Viņi netiek nekur. Mantas nepieņem.

„Tā jau vairs nav vienkārša izsūtīšana,” viņi domā. „Tā tukšām rokām, vāji apģērbti, neēduši, viņi nav izsūtāmie, bet nāvei nolēmtie.”

Šai ritā paveras acis daudziem, kas vēl bija ko cerējuši, kas varbūt bija ticējuši boļševiku agitatoru vārdiem, ka partija nepielaidīs 1918.-1919. g. klūdas. Tai dienā Rīgā sabrauc lauku skolotāji, kas sūtīti nezin kādos kursos. Vīrs, ko varēja uzskatīt par kreisi noskaņotu, ar asarām acis stāsta:

„Vienam izsūtāmo vilcienam mēs pabraucām gaļām pie Jelgavas. Pa aiznaglotu vagonu durvju spraugām mums stiepa pretim rokas, sauca un lūdza padot ūdeni. Tur radāja bērni un sievietes. Kamēr mūsu vilciens stāvēja, mēs skrējām meklēt viņiem kādu atspirdzinājumu, bet čekisti nevienu nelaida vagonu tuvumā. Tas bija šausmīgi, to es nekad neaizmirsīšu!”

Viņa un daudzu „kreisais” noskaņojums izārstēts uz mūžu.

Svētdien, 15. jūnijā, izsūtāmo vilcieni sākuši ripot uz robežu pusi. Baumas vēsta, ka šī bijusi pirmā partija; būšot otrā un trešā — vēl lielākas. Palikušie uzmanīgi sazinās. Noskaidro, kādi tuvinieki vai paziņas aizvesti.

No Rīgas pieprasa daudz tālsarunu ar laukiem, jo daudziem rīdziniekiem tur radi. Bet tikai retais tālruna klausulē dzird savu piederīgo balsis un iegūst nomierinājumu. Daudziem, turpretim, vai nu atbildes nav nemaz, vai arī atbild vienaldzīgā telefonistes balss: „Tālrunis slēgts”. Atliek minēt kādēļ un iedomāties jaunāko... Rīgā kļūst zināmi vairāki gadījumi, kad mājas viesībās līdz izsūtāmai ģimenei aizvesti arī viesi. Nav līdzējusi dokumentu uzrādīšana.

„Vienalga, kas jums par papīriem,” čekists teicis. „Ja jūs esat te, tad droši vien

tāds pats svoločs kā šie. Taisieties tikai līdz!”

Citā gadījumā cilvēks, kas bēguļojis arestu paredzēdams, šai nakti pārgulējis pie sava brāļa. Čekisti aizveduši brāli ar visu ģimeni.

„Vai tik jūs nemeklējat mani?” jautājis nakts viesis. „Man tāds pat uzvārds.”

Čekists pārbaudījis savu upuru sarakstu un jautātāja dokumentus.

„Nē, jūs man neesat vajadzīgs!”

Vēlāk noskaidrojās, ka viņš, savukārt, pēc cita saraksta, meklēts savā dzīvoklī, viņš „bijis vajadzīgs” citam vergu ķērēju aģentam.

Dzird par atsevišķiem varonības gadījumiem, kad čekistus uz sava dzīvokļa sliekšņa sagaidījis brupots vīrs. Viņi miruši. aizraidīdami ellē trīs — četrus tumsības kalpus. Ja visa tauta būtu bijusi brūnota, ja par šo nakti būtu iepriekš zinājuši... Ja būtu!.. Vai tad gadu iepriekš kāds vīrs vēl lielīgi neteica tautai: labāk stāvs mirt, nekā uz ceļiem vergot? Kur viņš palika... Viss nokavēts, valsts zaudēta, tauta ieģrūsta postā un izmisumā.

Tā paiet baigas bezcerību dienas un nakts. Tikai boļševiku atklātā rikošanās kam: aerodromu būve vistrakākā steigā, kara transportu pienākšana un citas zīmes liek vēl kaut ko cerēt. Un 22. jūnijs beidzot nes cerēto vēsti: sācies karš, pretim židisma-boļševisma tumsības pūķim stājies pasakai-nais gaismas un atbrīvošanas nesējs — varonis! Palikušie patrioti nu uzelpo drošāk, un, kur vien var, sāk pat organizētu kara darbību pret mazākām boļševiku grupām.

Pēc dažām dienām mūsu tēvzeme atbrīvota! Par tautas sajūsmu un gavilēm, kas traucas pretim varonīgajiem vācu kapaviņiem, grūti sniegt kaut tikai pieticīgu ainu.

Tikai pēc mūsu zemes atbrīvošanas pamazām noskaidrojās 13. jūnijā šausmu nakts bilance. Tagad mēs aptuveni zinām aizvesto skaitu: 40.000 ir to, kas atrauti savai zemei, savai tautai, vispār dzīvei. Pēc atrastiem dokumentiem zināms, ka aizvesto moku ceļš zarojas prom uz Arhangelskas, Ļenas, Jeņisejas tundrām, uz Karagandas tukšnešiem, Uralu kalnraktuvēm, Dienvidkrievijas stepēm. Kļuvis zināms, ka virieši sūtīti citur, tāpat arī sievietes un bērni šķirti. Latviešu bērni!.. Jau konstatēti daudzi viņu kapi gar lielā tautas moku ceļa malām, un ne tikai kapi, bet veseli vagoni slāpēs un badā mirušu bērnu!.. Savāktas retās zīmītes, ko izsūtāmie varējuši izmest no saviem ripojošiem karcēriem. Un šī baigo atmiņu tēlojuma noslēgumam lai vēlreiz garā izlasām tās rindīņas, ko kāds aizvestais ierakstījis pie Skrīveriem izmestā grāmatā: „Mūs aizved nezināmā virzienā. Palikušie, gādājiet, lai mēs vēl kādreiz varētu atgriezties dzimtenē!”

Rakstītājs šajos atvadu vārdos nepauz savas personīgās sāpes, nesūta sveicienus kādam mīļam cilvēkam, bet runā visu aizvesto vārdā visiem palikušajiem. Lai to neaizmirst palikušie! Lai arī viņu personīgās jūtas klusē šai laikā, kad runa par kopības interesēm: par visas mūsu tautas, par visas āriskās pasaules, par jaunās Eiropas tapšanu. Palikušie, katrs kā spēdams, gādāsim, lai aizvestie vēl kādreiz var atgriezties!

*Kaujas
kuģi
šauj*

Pēc „Die Wehrmacht“.

BRUŅU PLĀKSŅU NOVIETOJUMS.

Bruņu plāksnes sargā kaujas kuģa vārīgākās daļas no lielgabalu šāvējiem un lidmašīnu plāksnes kuģa sānos). (Iemeniskās bruņu plāksnes uz ku-

KAUJAS KUĢIS ŠAUJ.

Zīmējuma augšējās taisnās līnijas rāda tēmēšanu no artilērijas vadības punkta; zemākās taisnās līnijas — attālumu mērīšanu no lielgabalu torņa. Galīs līknes rāda kuģa artilērijas šāvēju lidojumu, kas ilgst vismaz 10 sek. Šķērsgrīzumā redzama bruņu caurule ar tālrupa vadlēm no artilērijas vadības punkta uz centrāli kuģa leikšienē.

LIELGABALU TORŅA ŠĶĒRSGRĪEZUMS.
Smagā artilērija novietota bruņu torņos. Drošībā, zem ūdens līnijas, atrodas municijas pagrabi, no kuģiem lādīpus uzceļ hidrauliskais lifts. Starp municijas pagrabu un apkalpes platformu atrodas torņa virzītājas ierīces un izlabošanas darbgaldi.

Lieli un izšķirīgi notikumi šai karā risinās pasaules jūrās un okeanos. Zem Lielvācijas un tās sabiedroto varenajiem sitieniem acīmredzami sadrūp Lielbritānijas kādreizējā „valdīšana pār jūrām“. Japānas iestāšanās karā pret Angliju un Amerikas Savienotām valstīm izvērtusi šo karu par trīs varenāko jūras spēku cīņu uz dzīvību vai nāvi. Tas pievērš visu uzmanību pasaules jūrām, kara darbībai ūdeņos un uz ūdeņiem, karakuģiem un sevišķi šo kuģu artilērijai. Tāpēc ziedosim dažas minūtes laika, lai īsumā iepazītos ar kuģa artilērijas darbību.

Jūras kaujā galvenā lieta — trāpīt, par to nav ne mazāko šaubu. Lai trāpījumu sasniegtu, vajadzīgi tālšāvēji lielgabali, spēcīgi lādiņi un laba uguns vadība. Jūras kaujas sākas, pretinieka karakuģiem atrodoties lielā attālumā vienam no otra. Kas labāk trāpīs, tas savu kuģi nenovadīs bries-

mās. Viens no labu trāpījumu priekšnotekumiem ir kaujas kuģa artilērijas novērošanas posteņa novietošana iespējami augstāk, lai skats sniegtos tālāk. Vāja redzamība miglā un dūmos, kā arī nepieciešamība laist kuģa artilēriju darbā naktī, spiež rīkoties ar modernākajiem optikas izgudrojumiem. Ar smago lielgabalu šāvējiem trāpīt ienaidnieku uz jūras daudz grūtāk kā uz zemes. Visu laiku kustībā ir šāvējs kuģis un tā mērķis. Lai izvairītos no trāpījumiem, kuģi pastāvīgi maina kursu. Artilērijas vadība pastāvīgi novēro pretinieka kuģu kursu un mēri attālumu ar tālmēru. Pastāvīgi jānosaka jauni punkti pretinieka kustības ceļā, kurp jāšauj, lai trāpītu, jo, abiem kuģiem kustoties, pārvietojas un no jauna jāaprēķina arī šie iedomājamie apšaudes punkti. Te jāievēro, ka lielgabala lādiņa lidojums ilgst parasti vairāk kā 10 sekundes. Artilērijas vadības novērotājs virsnieks tālskatī vai nu redz tiešus trāpījumus pretinieka kuģī vai arī ūdens uzšācienus, kad lādiņš krit tā apkārtnē. Visus novērojumus no vadības torņa un attālumu mērītājiem pa telefonu paziņo kuģa artilērijas centrālē. Tur artilērijas virsnieki pie galda vērtē trāpījumus, pārrēķina nākamās tēmējuma un tāpat pa tālrūni ziņo kaujas torņiem. (Nakts kaujās vai miglā jālieto sevišķi palīglīdzekļi un paņēmieni.) Attālumu mēri hektometros (t. i. 100 m), piem. 200 hektometru ir 20 km. Katrs lielgabals var izšaut divreiz minūtē, lādiņa svars — atkarībā no kalibra — ir no 400—900 kg. Nepieciešamības gadījumā visu kaujas kuģu artilēriju var vadīt arī no kāda atsevišķa lielgabala torņa vai no citas kādas vietas. Lai pasargātu kuģa vārīgākās un svarīgākās vietas no pretinieka šāvienu iedarbības, kaujas kuģi klāj bruņu plates. Bruņas sargā kuģa mašīntelpas, stūres ierīces, komandtiltiņu, lielgabalus un to apkalpi. Artilērijas vadību, tālrūņu kābeļus un katrā ziņā arī municijas noliktavas. Šīs vārīgākās vietas bruņām jāsedz no augšas un no sāniem, jo kuģi apdraud kā šāvienu, tā lidmašīnu bumbas un zemūdeņu torpēdas. Lai bruņas nepadarītu kuģi pārāk smagu un kustībā lēnu, pārējās kuģa daļas sedz tikai vieglas pretšķembu bruņas.

K. K.

ZIEMEĻPOLA NOSLĒPUMS

Ziemeļpols tinas romantiskā noslēpumainībā. Tas apvīts teikām un varonīgu jūras braucēju nostāstiem. Daudzi tā mūžīgajos ledos atraduši kapu, bet vienmēr radušies jauni, ko vilina pusgadu garā diena un neatbaida pusgadu ilgā nakts. Tomēr vēl tagad Ziemeļpola kartēs ir balti plankumi — neizpētīti apgabali.

Romantisks gan šķiet tāds brauciens uz neizpētītu apgabalu, bet tas maksā bārgu naudu. Kam ir tik daudz naudas? — Vei kalniekiem un politiķiem. Diemžēl, tie ļaudis gan neizdos naudu romantikas dēļ. Ja viņi financējuši Ziemeļpola apgabalu pētniecības braucienus, tad viņus interesējis gluži kas cits: isākais un lētākais ceļš uz bagātām austrumu un dienvidjūru zemēm.

Šī interese radās jau tālā pagātnē. Kā zināms, arī Amerikas cietzeme atklāta tikai nejauši, patiesībā meklējot isāko ceļu uz Indiju. Pēc Amerikas atklāšanas, kad toreizējie ģeografi beidzot pārliecinājās, ka zeme tiešām ir apaļas lodes veidā, jūras braucēji visā pilnībā aptvēra, cik neizmērojami plašas ir pasaules jūras. Cenšanās atrast isāku jūras ceļu uz Austrumiem, kā apbraucot Dienvidāfriku un Dienvidameriku, spieda vērst skatus uz ziemeļiem. Tur bija divas ceļu iespējas: ziemeļrietumu virziens, pieturoties Amerikas ziemeļu krastiem, vai ziemeļaustrumu ceļš, apbraucot Norvēģiju un tālāk virzoties gar Sibīrijas krastiem. Abiem virzieniem lielas priekšrocības salīdzinājumā ar vecajiem jūras ceļiem gar Afriku vai Dienvidameriku. Šis ceļa gabals isāks, toreizējiem būreniekiem nedraud silto jūru bezvēja posmi, nav jāšķērso ekvators, kas sagādā kuģu apkalpei slāpju, drudžu un citu slimību briesmas. Tomēr ir arī viena nelaime: būrenieki vienkārši netiek cauri šai mūžīgā ledus valstij.

Pēc daudziem neveiksmīgiem braucieniem interese par Ziemeļpolu it kā aprima. Likās, ka arī tvaikoniem nav iespējams izlauzties cauri šiem ledus laukiem. Bet tai pašā laikā zinātnieki sāka ievērot savādas parādības. Jau Nansens atzīmēja, ka viņš šai ledus tuksnesī novērojis ievērojami siltākas jūras straumes, kas plūst dziļi zem Ledus okeana virsējās kārtas, 1934. g. trīs citi kapteiņi novēroja ledus brīvju jūru austrumos no Franča Jozefa zemes. Barenca jūrā pie Novaja Zemļas pēdējos gados ledus samazinājies par sesto daļu. Špicbergenā ledus šļūdoņi atkāpušies par diviem kilometriem. Sibīrijā mūžīgā sasaluma josla pavirzjusies uz ziemeļiem par 40 kilometriem. Ziemeļpols kļūst siltāks. Zinātnieki to izskaidro ar Gofa straumes iedarbību, kas pamazām laužas uz ziemeļiem.

Lielākā interese par Ziemeļpolu un Ledus okeanu vienmēr bijusi Krievijai. Tās krasti visgarākā posmā piekļaujas šim apgabalam; šī milzīgā valsts ar savām dabas bagātībām nekur nepieslīdzas pasaules tirdzniecības ceļiem — jūrām, jo Baltijas jūru viegli var noslēgt Zundā, Melno jūru — Dardaneļos, bet Klusā okeana Ochotskas jūru, Sibīrijas austrumos, pārvalda Japāna. Tāpēc 1936. gadā, kad Padomju savienības lidotājs Čkalovs veica savu pārlidojumu Maskava—Kalifornija, lietpratējiem nebija ne mazāko šaubu, ka tas nav tikai bolševiku aviācijas sasniegumu demonstrējums. Arī Padomju savienība meklēja ceļus, kā vajadzības gadījumā izkļūt no savas noslēgtības. Jau ilgi priekš Čkalova lidojuma sāka

Ziemeļpola, Ledus okeana un apkārtējo apgabalu karte.

darboties Maskavas organizācija „Glavsevmorputj” („Galvenais ziemeļjūru ceļš”). Tā novietoja 40.000 savu darbinieku gar Sibīrijas ziemeļu krastu; tās rīcībā nodeva 140 kuģu, 12 ledlaužu, 100 lidmašīnu, 40 radiostaciju, 80 meteoroloģisko staciju un milzīgus naudas līdzekļus. Te nav jāaizmirst arī miljoni notiesāto un izsūtīto, kam pagājušajā gadā pievienojās vēl mūsu tautieši. Sibīrijas tundrās ap Ledus okeanu radās jaunas nometnes, raktuves un pat pilsētas. Brauciens apkārt Sibīrijai pa tā saucamo Ziemeļaustrumu ceļu abos virzienos bija izdevies vairākiem kuģiem. Padomju savienības avīzes ziņoja, ka 14 tvaikoni šo ceļu jau veicot pēc plāna. Jaunas ekspedīcijas spēcīgos ledlaužos un lidmašīnās sāka iespīdēt un pētīt Ziemeļpola kartes baltos plankumus. No mūžīgā miega sāka mosties arī Sibīrija — šī zeme ar neizmērojamām bagātībām.

Te nemaz nav jārunā par Ļenas un citu raktuvju zeltu. Sibīrijai ir miera un kaŗa saimniecībai vērtīgākās mantas: akmeņogles un varš, kur tad nu vēl neierobežotās lopkopības iespējas, piem., ziemeļbrieži, mežu zvēri, zivīm bagātas upes. Sibīrijas dzīvās un nedzīvās bagātības rēķināmas tūkstošos miljardos. Pie tam nemaz vēl nav zināms, ko izrakteņu ziņā slēpj tundras un taigas zemes klēpis!

Sibīrijas bagātības pa lielajām upēm ērti nogādājamas Ledus okeana piekrastē un ar Ziemeļaustrumu jūras ceļu nodibināšanu kļūst pieejamas.

Ziemeļpola noslēpumu atsegšanai vēl lielāka nozīme politiskā ziņā. Padomju savienības vadītājiem, cik spriežams pēc pēdējos gados pieaugošām bolševisma imperialistiskajām tieksmēm, tas arī būs bijis galvenais, kādēļ viņi nežēloja līdzekļus „Glavsevmorputj” darbībai. Maskava labi

saprata, ka tās sakari ar Tālajiem Austrumiem karājas pārāk nedrošā pavedienā — tikai vienā Sibīrijas dzelzceļa līnijā. Ja to pārrautu kaut vienā vietā, militāro transportu piegāde būtu smagi traucēta. Šī iemesla dēļ radija gaisa satiksmes līniju nozarojumus līdz visu Sibīrijas lielāko upju ietekām Ledus okeanā. Tāpat tikai stratēģiskos nolūkos izbūvēja Murmanskas dzelzceļu. Militārā savienība ar Anglijas un Amerikas Savienoto valstu plūtokratiju tagad nostādījusi „Glavsevmorputj” darbību pareizā gaismā.

Kamēr Eiropas valstu parlamenti debatēja un partiju strīdos nemanīja, kas notiek tālāk par viņu degunu galu, židiski-bolševistiskie pasaules iekarotāji netraucēti audz savus tiklus. Netaupīdami līdzekļus un cilvēku dzīvības, viņi radija un nostiprināja savas tālākās ekspansijas atbalsta punktus gar Ledus okeana piekrasti no Bēringa jūras šauruma līdz Norvēģijas fjordiem. Tā radās ostas pilsētas Novij Port, Igarka un Tjichij pie Obas, Jenisejas un Ļenas ietekām Ledus okeanā. Un no 1924.—1929. g. Padomju savienība vienojās ar Amerikas Savienotām valstīm par visa Ledus okeana sadalīšanu savā starpā. Tā 25 milj. kv. kilometru liela platība piekrita Padomju savienībai. Tagad mums skaidrs, kāda milzīga nozīme visai šai interesei par šķietami nederīgo mūžīgā ledus valsti.

Amerikas plūtokratijai un židiem draudzīgi sadarbojoties ar Maskavu, no Amerikas pa Ziemeļaustrumu ceļu plūstu materiāli un cilvēki, kas vajadzīgi bolševiku iebrukumam Eiropā. Tikai Lielvācijas armija, kas aizsteidzās priekšā Staļina pasaules iekarošanas plāniem, ar savu uzvaru iznīcināja šo uzbrukumu kultūrai. Un vācu kaŗa flotes sardze stāv modra arī Ledus okeana jūrās.

(Pēc „Die Woche.”)

K. K.

Visā pasaulē viena gada laikā ražo 280 milj. tonnu naftas. Tūkstoši tankkuģu un cisternu to pārvadā uz rafinerijām un izdala centriem. No naftas avotiem izbūvēti simtiem kilometriem garī naftas vadi, kas ievērojami atvieglo šī teknikai tik svarīgā šķidrums transportu.

Tagadējā kara milzu operācijas, kur piedalās simtiem kara kuģu, tūkstošiem lidmašīnu un tanku, kur arī lielākā daļa automašīnu iesaistītas armijas apgādē, prasa milzīgus šķidro degvielu daudzumus. Bet nafta ir dabas balva, kas nav atrodamā bieži. Naftas avotu sadalījums pasaulē ļoti nevienmērīgs un — samērā ar tagadnes tehnikas milzu patēriņu — dabiskās naftas krājumi nekur vairs nav pārāk lieli.

Ievērojamākās naftas atradnes viegli uzskaitīt: Ziemeļamerika, Kaukaza zemes, apgabali starp Volgu un Uraliem, Irāna un Iraka, Borneo un pāris citi rajoni Holandes Indijā, Venecuēla, Rumānija. No tagadējiem kara vedējiem vissliktāk ar naftu ir Anglijai. Tai nafta tālu jātransportē no Amerikas vai Tuvajiem Austrumiem pa tagad visai nedrošiem jūras ceļiem. Ļoti vāji ar naftu apgādāta līdz šim bija arī Japāna, kas milzīgus naftas daudzumus bija spiesta importēt no Amerikas un Holandes Indijas. Tagad turpretim Japānas rīcībā jau ir svarīgākie Borneo salas avoti.

Šī kara sākumā no vācu pretinieku puses daudzkārt apgalvoja, ka Vācija nevarēsot sekmīgi vest šo karu, jo trūkstot benzīna lidmašīnām un degvielu tankiem un citām motorizētām vienībām. Miera laikā Vācija patērēja ap 3 milj. tonnu naftas produktu gadā, bet pati ražoja tikai ap 600.000 to. Kara laikā patēriņš vismaz jādivkārs. Kur Lielvācija lai ņemtu iztrūkstošos miljonus tonnu? Ja arī ierēķina Lielvācijas rīcībā vēl ap 2 milj. to no Rumānijas droši dabūjamās naftas, paliek vēl krietns iztrūkums. Un tomēr Lielvācija nav cietusi un necietīs

Milzu ģenerātori ūdensgāzes ražošanai. Ūdensgāzi pārstrādā par sintētiskām degvielām pēc Fischer'a-Tropsch'a metodes.

(Reitz — Schöpferkräfte.)

Mākslīgā nafta

naftas badu. Patiesībā Lielvācija jau kopš vairākiem gadiem ir viena no visneatkarīgākām valstīm naftas apgādes ziņā. Vācu zinātnieki un tehniķi jau kopš apm. 15 gadiem ir pilnīgi atrisinājuši sintētiskās naftas problēmu un to pilnā mērā realizējuši. Mākslīgās jeb sintētiskās naftas ražošanai vajadzīgas tikai ogles un ūdens, bet ogļu krājumi Lielvācijā neizsmejami. Valsts vadība sintētisko degvielu jautājumu pareizi novērtēja, un jau pēc 1930. g. sākās strauja produkcijas kāpināšana. Kamēr 1930. g. ražoja tikai apm. 100.000 to mākslīga benzīna, 1935. g. sintētisko eļļu produkciju pacēla līdz 1,15 milj. to, bet 1938. g. tā uzkāpa līdz 2,7 milj. to. Pēdējos gados sintētisko degvielu produkcija vēl pieaugusi.

Bet kā no ogles un ūdens var iztaisīt benzīnu? Principā lieta nav pārāk sarežģīta. Nafta sastāv no dažādiem ogļūdeņražiem, t. i. vielām, kas veidotas no oglekļa un ūdeņraža daļiņām. Benzīnā, kas ir visvieglāk gaistošā naftas daļa, ir vieglie ogļūdeņraži, piem., pentāns, heksāns. Petrolejā jau ir smagāki ogļūdeņraži, bet smagajās mašīnēlās — vazelinā un parafinā, ko arī iegūst no naftas — ir ievērojami lielas molekulas, kur daudz oglekļa un ūdeņraža atomu. Mākslīgu eļļu nu vajadzētu dabūt tā: būtu jāņem ogle (kas sastāv no oglekļa daļiņām) un tai ķīmiski jāpievieno ūdeņraža gāze. Tā sprieda vācu ķīmiķis un izgudrotājs Bergius un vadoties no šīs idejas arī realizēja sintētisko eļļu iegūšanas jautājumu.

Mākslīgo degvielu ražošana tagad plašajos Lielvācijas uzņēmumos norisinās jau pēc ļoti dažādiem paņēmieniem. Bergius'a metode tomēr ir viena no visievērojamākām. Iegūšana notiek milzīgos tērauda cilindros, kuru augstums ir apm. 20 metru un caurmērs apm. 1 m. Šiem milzu cilindriem ir 14 cm biezās sienas, jo tur 500 gradu karstumā un pie 200 atmosfēras spiediena karsē ūdeņraža gāzes un ogļu pastas maisījumu. Lielajā karstumā un spiedienā ogles daļiņas savienojas ar ūdeņraža gāzi un rodas dažādi šķidri savienojumi — ogļūdeņraži. Maisījumu pēc tam pārstrādā un iegūst visāda veida vieglas un smagas degvielas. No vienas tonnas ogļu tā dabū apm. 530 kg labu eļļu, bez tam 240 gr. vērtīgas deggāzes, cietu palieku un amonjaka gāzi.

Sintētiskās degvielas ražo arī no brūn-ogļu darvas vai no koksa un ūdens. Vācu ķīmiķi F. Fischer's un Tropsch's sintētiskās

eļļas dabū šādi. Pār degošu koksu krāsnis laiž ūdens tvaikus. Ķīmiskā reakcijā, kas notiek starp koksa oglekli un ūdens molekulām, rodas tvana gāze un ūdeņradis. Šādu tvana un ūdeņraža maisījumu sauc par ūdensgāzi, un no tās arī tagad daudz ievērojamu uzņēmumu ražo mākslīgu benzīnu. To panāk, laižot ūdensgāzi pār sakarsētiem katalizatoriem, t. i. vielām, kas veicina tvana un ūdeņraža savstarpējo iedarbību un pārvēršanos par ogļūdeņražiem. Pareizos katalizatorus atrast nav viegls uzdevums un attiecīgo ražošanas metodi fabrika glabā kā svarīgu valsts noslēpumu. Interesanti šeit vēl tas, ka atkarībā no katalizatoru izvēles, tāpat arī mainot gāzes spiedienu un temperatūru, var dabūt no vienas un tās pašas ūdensgāzes arī pavisam ko citu, piemēram, kokspirtu.

Arī pēc kara, kad ceļi uz pasaules bagātājiem naftas avotiem būs brīvi, sintētiskā nafta nebūs zaudējusi savu nozīmi, jo ģeologu pētījumi pierādījuši, ka šie avoti nebūt nav neizsmejami. Daudzi naftas avoti jau izsmelti, citi būs tukši pēc 5 vai 10 gadiem un tādu, kas vēl ko dos 15 vai 20 gadu ir visai maz. Bet no jauniem urbumiem tukšo skaits arvien pieaug un tikai reti izdodas atrast jaunu, labu avotu. Sintētiskā nafta ir nākotnes lieta.

Dr. A. Mežnālis.

Milzu cilindri — augstspiediena krāsnis mākslīgas naftas ražošanai pēc Bergius'a metodes.

(Reitz — Schöpferkräfte.)

Latviešu Avīze.
Zatweefdu Avīze.
Nr. 22. Zaterdag 14de Mei 1836

Ko un kā latviešu rakstnieki rakstījuši par sportu

Latviešu Avīze, Nr. 22, Zaterdag 14de Mei 1836. Šis ir pirmais latviešu raksts par sportu, kurā parādījās raksti par sportu un fizisko audzināšanu. Tā 1836. g. 14. maija numurā (20.) ievietots pirmais sporta raksts latviešu valodā: „Sirgu skreeschana Englen-deru semmē”. Šajā rakstā autors Libegots Otto Konrads Šulcs apraksta tā laika lielākās sporta sacīkstes — auļošanas sacīkstes Anglijā. Šulcs apraksta nevien sacīkšu norisi, bet arī auļošanas popularitāti Anglijā, sacīkšu zirgu, jātnieku, laukuma un tiesnešu izskatu, sacīkšu noteikumus un tā laika totalizatoru.

Pirmais sporta apcerējums latviešu valodā.

„Latviešu Avīze” ir pirmais latviešu laikraksts, kurā parādījās raksti par sportu un fizisko audzināšanu. Tā 1836. g. 14. maija numurā (20.) ievietots pirmais sporta raksts latviešu valodā: „Sirgu skreeschana Englen-deru semmē”. Šajā rakstā autors Libegots Otto Konrads Šulcs apraksta tā laika lielākās sporta sacīkstes — auļošanas sacīkstes Anglijā. Šulcs apraksta nevien sacīkšu norisi, bet arī auļošanas popularitāti Anglijā, sacīkšu zirgu, jātnieku, laukuma un tiesnešu izskatu, sacīkšu noteikumus un tā laika totalizatoru.

Pēc pirmā sporta raksta publicēšanas ne „Latviešu Avīze”, ne arī kāds cits latviešu laikraksts 32 gadus sportam un fiziskai audzināšanai nav veltījis nevienu rindiņu. Tikai 1868. g. 11. janvārī laikraksts „Draugs un Biedrs” publicē pirmā latviešu sporta žurnālista Ernesta Dünšberga (1816. g. 24. I — 1902. g. 30. IV) rakstu: „Trīs dienas jeb 72 stundas cīeršana”. Dünšberģis savu rakstu sāk šādiem vārdiem: „Šodien manim atkal no Amerikas cits stāsts priekšā, kurā gandrīz vēl jo trakākas amerikāņu iedomas redzam nekā pie tās precību lozes.” Tālāk viņš apraksta, ka Cincinnati pilsētā kāds Johans Tomkins apņēmies par 5000 dolariem trīs dienas un trīs naktis bez apstājas, runāšanas un ēšanas lēni soļot. „Pilsētas cienīgie birģeri” nodibinājuši īpašu komisiju, kas sarakstījis neparasto „sporta sacīksti”. 150 pēdas garā un 50 pēdas platā zālē pa diagonāli bija ierīkots 5 pēdas plats soļošanas ceļš. Abās pusēs ceļam novietojušies ziņkārīgie skatītāji. Lai gan Tomkins bijis maza auguma, sauss un bāls, viņš derībās uzvarējis, nesoļojot 72 stundas.

Atkal paiet ilgāks laiks, līdz 1875. g. „Mājas Viesis” 7. numurā publicēts Heerwagen’a sporta raksts „Amerikāniešu spēkotāji”. Heerwageus šajā rakstā apraksta: „Soreiz lasītājiem gribu stāstīt par vienu ierašu, ku-

rai amerikānieši pieķeras ar lielu mīlestību un kāribu un kuŗa tomēr tiešām ir aplam rieģiga, atmetama un visai smalkākai būšanai un civilizācijai pretojas. Kā amerikānieši spēkojas, t. i. kaujas par naudu, par to te kādu vārdu gribu teikt.” Šis raksts, tāpat kā abi iepriekšējie, sporta un fiziķās audzināšanas propagandai latviešos maz ko deva. Viņi sporta nozīmi cilvēka fizisko un garīgo spēju celšanā nevis apgaismoja, bet gan tikai parādīja no negatīvās puses. Tādēļ sports latvietim joprojām palika neizprasts. Vienīgais šo rakstu labums bija tas, ka viņi latviešiem parādīja, ka pasaulē vispār ir tāds nevajadzīgs „laika nosītējs” — sports.

1877. gads ienesa jaunu laikmetu latviešu sporta žurnālistikā. Sākot ar šo gadu, sporta un fiziskās audzināšanas rakstu autori cenšas latviešiem apgaismot sportu, t. i. vingrošanas nozīmi fizisko un garīgo spēju attīstībā. Šī propaganda izpaužas, kritizējot tajā laikā iznākušās fiziskās audzināšanas grāmatīpas — Skultes (Adiamünde) brīvkundzes von Freytag - Loringhoven „Ievērojami padomi, pasniegti Skultes-Pēterupes 18. skol. konferencē no vienas tautas mīlotājas”, un Kārļa Kļaviņa „Praktisks vingrošanas jeb turnēšanas vadonis tautas skolām”. 1881. g. latviešu laikrakstos parādās jau septiņi raksti par sportu. Šajā gadā „Balss” 16. numurā atrodamas pirmās ziņas par vingrošanu latviešu skolās. Raksta autors uzsver, ka vingrošana skolās nostādīta ļoti vāji un vairākās nemaz nenotiekot. Un tā kā vingrošanas nozīme skolēnu veselības un rakstura audzināšanā ir ļoti liela, tad vingrošanas atstāšana novārtā skolā esot jānovērš. 1881. g. bija radusies doma dibināt pirmo strēlnieku biedrību Latvijā. Šai sakarībā laikrakstos parādījās vairāki raksti, kas iztīrāja jautājumu, vai labāk strēlnieku biedrības vietā nedibināt vingrošanas biedrību, jo tās uzdevumi esot vispusīgāki un līdz ar to arī latviešu jauniešiem un valstij izdevīgāki. Latvieši 1881. g. pirmo reizi varēja iepazīties arī ar sporta vēsturi, jo „Mājas Viesis” 43. numurā ievietots Ernesta Dünšberģa raksts „Senlaiku spēles”, kurā apskatīta Grieķijas olimpisko spēju izcelšanās un attīstība resp. pirmie oficiālie sporta vēstures dati. 1884. g. no trīs sporta rakstiem plašākais un vērtīgākais bija „Latviešu Avīzē” publicētais „Par veselības kopšanu skolās”. 1885. g. žurnālā „Austrums” iespiests žurnāla dibinātāja un ilggadīgā vadītāja Jēkaba Velmes raksts: „Kāds svārs spēlēm pie audzināšanas?” ir vērtīgākais visā latviešu sporta žurnālistikas sākumā.

1887. g. „Baltijas Vēstnesī” publicētais raksts „Buŗu laivu biedrības regata Ķīšezerā” bija pirmais Latvijā notikušo sacīkšu atreferējums. Sākot ar 1888. g. aktīvākie laikraksti sporta propagandas laukā ir „Die-

nas Lapa”, „Tēviņa” un „Baltijas Vēstnesis”. 1890. g. publicēts pazīstamā latviešu rakstnieka un literatūras vēsturnieka Jūda Bērziņa raksts „Vingrošana skolās”. Pirmais raksts par ārzemēs notikušiem turnīriem, „Pirmais starptautiskais paukošanas turnīrs Parīzē” publicēts 1896. g. Matīss Kaudzītis 1897. g. „Balss” 25. un 26. numurā raksta: „Velosipeds ar savām labām un kaitīgām pusēm”. Rūdolfs Blaumanis izmēģinājis savas spējas sporta žurnālistikā 1899. g. Viņš „Dienas Lapā” apraksta, kā stiprinieks Georgs Lurichs uzstājās Petrova cirkū Rīgā. 1900. gadā, ko varam uzskatīt kā latviešu sporta žurnālistikas pirmsākuma pēdējo gadu, publicēts tikai V. Lasundes raksts „Mīe-sas un gara darbība līdzsvarā”.

Tā tad laiks 1836.—1900. g. ir latviešu sporta žurnālistikas pirmsākums. Šajā laikā latviešiem nebija speciāli sporta žurnālisti, bet par sportu un fizisko audzināšanu rakstīja tā laika pazīstamākie rakstnieki, publicisti, skolotāji un sabiedriski darbinieki. Sporta propaganda mūsu zemē tās tagadējā nozīmē sāka jau 1877. g., bet vēl tomēr ir liela daļa latviešu, kas sporta nozīmi nesaprot. Tādēļ mūsu laiku sporta žurnālistu lielākais uzdevums un pienākums ir panākt to, ko nepanāca viņu priekštecī. R. K.

Ludwig's Heerwagen's.

Jēkabs Velme.

Ernesta Dünšberģis.

Cilvēkdarītava Kymmel Rīgā, Yoccka (Aizsargu) ielā 2

ŠACHS

T. Melngaila vadībā.

Partija Nr. 8.

Oriģinālo atklātņu meistarū sastapšanās.

Baltie: Ellisons. Melnie: Dr. Hāzenfuss.

1. Zc3, (šis divainais, bet izdomas bagātais vilciens bija neiztrūkstošs Elisona reper-tuārā) 1... d5 2. e4, de 3. Ze4:, Zf6 4. Zf6:, (Elisons nekad nav bijis uzbrukuma spēlētājs, kombinātors, un taktiķis būtu vilcis 5. Zg3) 4... ef 5. Zf3, Ld6 6. Lb5, c6 7. Lc4,

0-0 8. 0-0, Lg4 9. d4, Zd7 10. c3, Dc7 11. h3, Lh5 12. Te1, Zb6 13. Le2, Tfe8 14. Zh4, Le2: 15. Te2:, Fd7 16. Ld2, Zd5 17. Te8:, Te8 18. Dg4, Dg4: 19. hg, Te2 20. Td1, g6 21. Zf3, Kg7 22. Kf1, Te8 (Visprātīgākais. Neko nedeveva Te4) 23. c4, Zc7 24. g5, fg 25. Zg5: f6 26. Zf3, g5 27. Lc3, kg6 28. d5, cd 29. cd, h5 30. Td3, h4 31. Zd2, b5 32. b4, za8 33. a3, Zb6 34. Ld4, Lf4 35. Lb6:, ab 36. d6, Zd8 37. Ze4, f5 38. Zc3, Td6: 39. Td6:, Ld6: 40. Zb5:, Lb8 41. a4, f4 42. a5, ba 43. ba, f3 44. a6, fg 45. Kg2:, g4 46. a7, La7: 47. Za7:, Kg5 48. Zb5. Kf4. un baltie uzvarēja.

Uzdevums divvīllēu sacensībai.

Motto: „Uvertūra“.

Mats 2 gājienos.

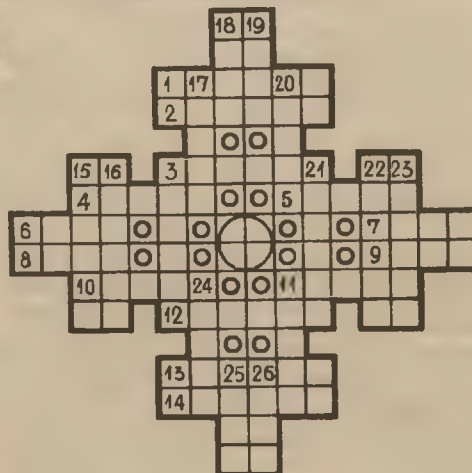
Pārvēldības.

N a m s

S o l o

Katrā rindā viens burts jāatvieto ar kādu citu, radot jaunu vārdu, kamēr četros gājienos no vārda Nams iznāk vārds Solo.

Krustvārdu mikla Nr. 5.

L ī m e n i s k i: 1. Malka. 2. Monēta. 3. Līnija. 4. Instruments. 5. Piliens. 6. Mežs. 7. Sievietes vārds. 8. Vecmodīga galvas sega. 9. Peldvieta Vācijā. 10. Sievietes vārds. 11. Tikumības mācība. 12. Pagasts Vidzemē. 13. Vecāks radnieks. 15. Asi kauli.

S t a t e n i s k i: 3. Neitrālas valsts sala, ko okupēja angļi. 11. Robeža tautas dziesmā. 15. Putns. 16. Inde. 17. Velves. 18. Teika. 19. Optiskas parādības. 20. Staipēkņu augs. 21. Skaistuma cienītāji. 22. Slimība. 23. Dienvidu koki. 24. Iegribas. 25. Līdzdalība tirdzniecības uzņēmumā. 26. Zvejas produkts.

Vizitkaršu mikla.

TINA KODE

Kas viņai vislabāk patīk?

Balsienu mīkla.

Katrā rūtiņā ierakstāms viens balsiens, lai izveidotos vārds ar šādu nozīmi:

1	2
3	4
5	6

- 1—2 ūdens dzīvnieki;
1—3 krāsa;
2—3 upe Ostlandē;
2—4 mājpūtis;
3—4 kara materiāls;
3—5 ķīmisks produkts;
3—6 zivs;
4—5 šaurs ceļš;
4—6 mizas;
5—6 uzkaļamais.
(Burts a lasāms arī kā ā.)

Attapīgais gleznotājs.

Kādam kaislīgam medniekam pīļu medības nejauši ievainoja kreiso aci; tā bija jāzaudē. Drīz pēc tam mednieks pasūtīja gleznotājam savu ģimetni. „Lai tas maksā ko maksādams, bet manas prasības ir šādas,” viņš teica. „Vispirms ģimetinei jābūt ar lielu līdzību, seja jāglezno no priekšas, bet izšauto aci nedrīkst rādīt, — tas nepatīktu manai ligavai. Iegleznot aci, it ka tā man būtu joprojām, arī nedrīkst, jo tā būtu krapšana.” Gleznotājs padomāja un teica: „Maksājiēt rokasnaudu, es uzgleznošu tā, kā vēlaties.” Viņš to tiešām izdarīja. bet kā?

Atrisinājumi

(Skat. Laikmeta Nr. 6.)

Balsienu mīkla.

Lodziņiem jāatrodas nevis tā, kā iespiests pag. numurā, bet stateniski. Atrisinājums: 1. Raķete. 2. Parāde. 3. Angara. 4. Baraka. 5. Rasetne. 6. Karaša. 7. Uzvara.

Acumērs.

Taisnība amatniekam: kā stateniskais, tā līmeniskais balķis vienādā garumā.

Vizītkaršu mīkla.

Līgavainis: Arnolds Gaiga, Roja.

Cik viesu pie galdā.

Pie galda astoņi viesi.

Pastmarku stūrītis

2. 1. jūlija 1941. g. pārdrukas.

Kad Lielvācijas armija atbrīvoja Rīgu no bolševiku varas pag. g. 1. jūlijā, vietējām vajadzībām pārdrukāja 6 padomijas pastmarku vērtības ar uzrakstu 3 rindās: „Latvija 1941.

1. VII". Uzdruka 30 kap. markai melnā, pārējām zaļā krāsā. Pastmarkas iespiestas uz papīra bez ūdenszīmēm, tipografiskā iespaidumā. 20 kap. marka iespiesta arī akmens iespaidumā. Robotas 12: 12¼ un 11¼:12¼. Šī pastmarku sērija pie mums bija apgrozībā no pag. g. 1. jūlija līdz 1. oktobrim.

5 kap. sarkana	1.190.000 gab.
10 „ tumšzila	1.030.000 „
15 „ pelēkzaļa	96.000 „
20 „ zaļa	990.000 „
30 „ zila	3.130.000 „
50 „ brūna	193.900 „

Pie uzdrukas savādībām atzīmējams, ka zaļai uzdrukai ir lielas atšķirības krāsas topos. Sākumā iespiestām, pirmām 4 pārdrukas vērtībām, uzdruka ir tumši zaļa vai gandrīz melna. Vēlākiem iespaidumiem tā jau ir gaišāka. Pastāvīgāks zaļais uzdrukas tonis ir vienīgi 50 kap. vērtībai. 20 kap. marka akmens iespaidumā sastopama mazākā eksemplāru skaitā. Ieteicams šīs sērijas pastmarkas krāt ar visām aploksnēm, jo īsti apzīmogoto marku skaits nebūs pārāk liels.

IZEJVIELA — SAVĀC LŪŽŅUS,
FABRIKA — TOS PĀRSTRĀDĀ,
JŪS — DABŪJIET KO JAUNU.

Bet tas viss nenāk pats no sevis. Jums pašiem tieši un aktīvi šis process jāiesāk: Jums jānodod lūžņi IZEJVIELAI!

Ja jūs cerat uz jaunām mantām, bet gaidāt, lai lūžņus nodod citi, bet ne jūs, — tad jūs stāvat paši savām cerībām ceļā.

IZEJVIELA vāc visu: metala lūžņus, pudeles, stikla lūžņus, kaulus, lupatas, papirus un t. t.

„JZEJVIELA”

Rīgā, Latgales ielā 68.

Tirdzniecības daļas tālrunis 27353.

KĀ ES VARU PALĪDZĒT?

Mēs sēžam istabā; ir tik klusi un silti. Rokās kāds adiklis vai grāmata, taču domas nesaistās pie tā. Ārā virpuļo sniegs. pārsļas sitas pret logu, pēkšņs vēja brāziens rūtīs. Ai, cik tas bija negants! Kaņavīri — mums ienāk prātā! Kaņavīri, kas tagad ir laukā un cīnās nevien pret ienaidnieku, bet arī pret bargo ziemu! Mūsu mierīgā omulība piepeši izgaususi. Sirds pukst tieksmē kaut ko darīt, kaut kā palīdzēt. Gribas izteikt vislielāko paldies par to, ka tu te sēdi un jūties tik labi un droši. Bet — kā? Nāk prātā anekdots — tā gan esot bijusi istenība — ko stāstīja kara sākumā. Kāda franču dāma, arī gribēdama „kaut ko darīt“, aizgājusi pie augstāka virsnieka un piedāvājusies kalpot tēvijai. Viņa nolēmusi

klūt par spiedi. Virsnieks mirkli nolūkojies dailavā un mierīgi atbildējis: „Kundze, ja jūs tiešām gribat ko darīt tēvijas labā, tad — adiet.“

To derētu iegaumēt arī daudzām sievietēm, kas tagad jūtas aicinātas kādai „augstākai palīdzībai“, bet paņem rokā adikli, šo visjūtāmāko tautas palīdzības veidu, nav iedomājušās.

Labi. Bet ja nu mēs esam sen jau nodevuši savu artavu frontes kaņavīram vai cietušam tautietim, savu silto cimdu un zeķu pāri, savu ausaino cepuri un biezo kamzoli. Vai ar to būtu gana? Vai nav vēl kāda cita palīdzība, kur mēs varam sevi pierādīt? Vai vēl svarīgāks kā silts zeķu pāris nav siltums, ko varam dot no sevis kādam cilvēkam? Mazliet siltuma, mazliet laba, mazliet priecīguma. Arī mēs, tālu no

frontes būdami, varam palīdzēt kādu ilgu gaidīšanas brīdi saīsināt, kādai drūmai stundai atņemt rūgtumu.

Tur „kaut kur frontē“ ir kāds vīrs. Varbūt viņš nācis no tālas zemes, atstādamus savu darbu, savu mierīgo ikdienas dzīvi, varbūt savu ģimeni, tāpēc ka bija atskauējis tēvzemes aicinājumus. Ir pagājuši gadi, mēneši un dienas, kopš viņš cīnās par visas Eiropas jauno ideālu. Viņš stāv savā vīra vietā, apzinādamies daudzas uzvaras. Tas ir cietī rūdīts kaņavīrs, taču arī viņam vajaga laba vārda, mīļa sveiciens, uzmudinājuma un draudzīgu vēlējumu. Arī viņu iepriecina vēstule un sainītis, kaut arī to sūtītu svešs cilvēks.

Lūk, vai tas nav skaists uzdevums: atņemt kādu kaņavīru, ko iepriecināt sev uzliekam par ilgstošu, nevien svētu, pienākumu vien? Valsts grūtais uzdevums ir — gādāt par visiem, taču atsevišķa kaņavīra dzīvē ienest mazliet siltuma un gādības, tas ir visskaistākais sirds un dvēseles uzdevums.

Arī Ilze, Mirdza, Maija un Asja steldzas savu velti nodot kaņavīram frontē. Cerams, ka tur būs labi daudz zeķu.

VECMĀMIŅAS PADOMI

Vakar satiku pazīstamu dāmu, kas sūdzējās par kara laikiem tādēļ, ka nevarot dabūt savu iemīļoto sejas ziedi, bez kurās viņai skaistums neesot domājams. Jā, tā esot tāda īpaša ziede taukainai sejas ādai, un ko lai viņa tagad iesākot? „Vai jūs pamēģinājat kartupeli, mazmeitiņ?“ jautāju. Viņa bija pagalam izbrīnējusies. Kartupeli skaistuma kopšanai?

Jā gan! Kartupelis ir pat ļoti labs līdzeklis taukainas sejas ādas kopšanai. Tas ievērojami iespaido pārkairinātos tauku dziedzerišus un veicina to normālu darbību. Zaļo kartupeli vienkārši sagriež šķēlēs, ar ko vienmērīgi ieberzē ādu. Pēc sejas nožūšanas atkārtojam to vēlreiz. Ieteicams to darīt pat vairāk reizu dienā. Bet katrā ziņā pirms tam no sejas jānotīra pūderis un putekļi, skalojot ar siltu un aukstu ūdeni. Ja seju ieberzē ar kartupeli, iepriekš to nenotīrot, tad rodas pūtītes. Ja kartupeli lieto ilgāku laiku, stipri vien manāma sejas ādas uzlabošanās, izzūd arī melnās punktiņas. Tās gan īsā laikā var iznīcināt ar karstu kartupeļu biezeni, ko, ielītu lupatiņā, kā kompresi uzliek sejai. Melnās punktiņas atmieksē un tās pēc tam viegli izspiežamas.

Kā uzsildīt pusdienas atliekas, lai tās arī vakariņās garšotu labi? Saknes silda šādi: ieliek katlu lielākā katlā, kas piepildīts ar karstu ūdeni. Katlu pārklāj ar vāku. Lai vārošais ūdens varētu apskalo arī katla dibenu, tad iekšējais katls uzliekams uz veca šķīvja lielākajā katlā. Protams, šī sildīšana ilgst labu brīdi, taču ēdiens garšo daudz labāk, nekā uz uguns sildīts.

Saknes vārot parasti visā dzīvoklī izplatās nepatīkama smaka. To var novērst, katlā līdzī vārot maizes rīcienu tirā marles maisiņā. Var arī ap katlu aptīt etiķi mērcētu linu drānu, iekams tam uzliek vāku.

Ēdienam pārvāroties, virtuvē rodas nelabs gaiss, ko var novērst, ja uz karsta pavarda uzpīlina mazliet etiķa.

No sīpolu smakas naži atbrīvojami, tos viegli nobēržot ar sausu sāli vai pelnu un ūdens putriņu.

Aukstu cepeti var uzsildīt, to plānās šķēlītēs sagriežot un uz pannas sviestā, taukos vai margarīnā uzcepot. Jo mazāk taukvielu lieto cepot, jo labāks iznāk cepetis.

Vai jūs arī, mazmeitiņ, zināt, ka berzēšanās ar sniegu, ko sevišķi ieteic amerikāņi, var būt bīstama ādai, ja tai ir tieksme uz asinstraucīgu paplašināšanos? Tāpat jāargās no ledus.

Pāris pilienu piena, piepilināti mazgājamam ūdenim, ziemu lieliski noder kā līdzeklis pret sarkanām rokām.

Nekad ar mitrām rokām neejiet ārā, ja nav rokās cimdu. Cimds katrā ziņā uzmauciet pirms izešanas uz ielas.

Cik bieži mēs jau neesam klupuši uz pagrabu pēdējās kāpnēs? Nokrāšosim to baltu, tad klūme vairs negadīsies.

Ja kādreiz esam noraizējušies — un kam gan šais laikos nav raizu? — tad dažkārt bērnu nevainīgos jautājumus mēdzam strupī noraidīt vai arī dot nepareizas atbildes. Bet neaizmirsīsim — svarīgs ir katrs vārds, ko sakām bērniem. Bērni ir mūsu garantija labākai nākotnei.

Pulksteņa tikšķēšana naktī jūs traucē? Uzmauciet pulkstenim glāzi vai stikla trauciņu, tad tas būs redzams, bet nedzirdams.

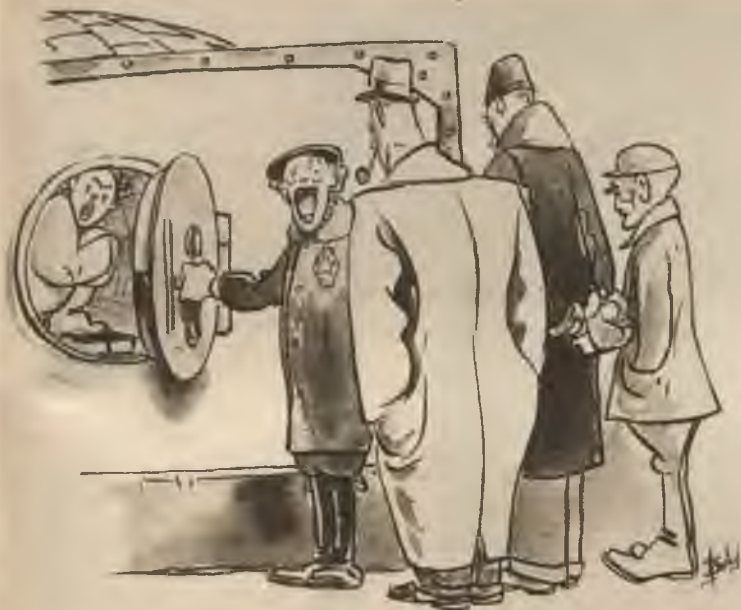
Darīnot jaunu tērpu, labāk izvēlēties paraugu divi daļās, tā, lai bieži varētu mainīt svārkus un blūzes, vestes un jakas. Tā bez maksas var savu garderobi dubultot.

Nekad nevajaga nokavēt satikšanos. Neprecizitāte slēpj sevi sodu. Jo, kamēr „viņš“ saīdīs un nepacietīgs gaida, viņam iekritis prātā visas jūsu klūdas.

Netīra, plankumaina āda, sarkans deguns bieži vien ir nervozitātes sekas. Pamēģināsim atņemt ārējos līdzekļus, bet iedzer sim pa tasei mierinošas tējas.

Ak vai, atkal jāloba sīpoli! Paņemiet mutē gabaliņu maizes, un jums nebūs sīpolu dēļ jāraud.

Tagad pierādiēt savas izdomas spējas. Ko dot vakariņās? Nu, kāpēc pārmaiņas pēc reiz nesagatavot salātus no melnajām saknēm? Novārisim tās sālsūdenī, notecināsim un vēl remdenas sagatavosim kādā salātu mērcē.

TEHNIKAS SASNIEGUMS

Boļševiku izreklamēto lielo saimniecisko sasniegumu laikā Maskavā svinīgi atklāta arī kremātorija. Kad pieņemšanas komisija ar ielūgtajiem viesiem ieradusies apskatīt jauno iestādi, par nelaimi nav bijis neviena sadedzināma liķa. Kā nu lai demonstrē kremātorijas darbību?

„Sadabūt kādu bezpajumtnieku no ielas!“ pavēlējusi priekšniecība.

Pēc piecām minūtēm kāds skrandains zēns — bezpajumtnieks, kādu šai paradīzē ir slimtiem tūkstošiem, saķerts un atvests kremātorijā. Pēc zvēliena pa galvu viņš aplklusis un iestumts kremātorijas krāsnī.

„Tagad skatīties pulksteni: pēc desmit minūtēm liķis būs sabīris pelnos un tos varēs novietot urnā,“ norādījis kremātorijas būvētājs — ūstachanovietis.

Pagājušas desmit minūtes. Svinīgi atvērtas durvis, kur vajadzētu būt nelaiķa pelniem. Par lielu pārsteigumu tur bijis redzams skrandains puika, kas, atžīlbis no sitiena, rupjā balsī aizrādījis:

„Onkulīt, alztāsi durvis, nav jau vasara un te ir caurvējš, var vēl saaukstēties!“

Z. C.

TENKOTĀJIEM

Motto: Kustība rada sltumu

„Val dzirdāji, tas esot tā...“
 „Jā, jau nezini nekā, —
 Lūk, pateikšu, kā bija tas, —
 Man brājasievas svainis telca,
 Un tam nav neskaidrs it nekas...“
 Te trešais draugs tos abus sveica:
 „Vai zināt jau, tas esot tā...“
 „Kuš, uzklausi, jel, kas un kā,
 Man šorīt tirgū telca kāds...“
 „Kuš, nerauj vārdus man no mēles,
 Tās lietas izprast man ir prāts,
 Bet manam pulkam kara spēles...“
 Nāk ceturtais un saka: „Hē,
 Es nāku šurp no CBB*),
 Man svalgu baumu vesels sleks,
 Tām ticēt nevar ne par matu,
 Bet klausaities, ja jums tāds prieks.“
 „Nē, nē!“ tam visi virsū brūk,
 Un jaukā sabiedrība jūk.
 Ne klausīties, bet pašam pūst,
 Lūk, kas tiem tukšo dzīvi pilda.
 Tie tenkosies, lai plīst vai lūst,
 Jo mēles kustības tos silda.

Zanis Ciecērs.

*) CBB — Centrālais baumu birojs — pašu tenkotāju zīmīgs izgudrojums.

PĒDĒJĀ PIETURA.

Anglijas pēdējais atbalsts Malajā — Singapūra, bet cik ilgi vairs?

(Weltbild Truetsch)

SLIKTS JOKS.

„Nolādēts, kas tad atkal atļāvēs joku un viņam pateicis, ka tā vajaga sveicināt?“

(„Lustige Blätter“)

OPTIMISTS.

„Vai tev prāts, Ruzvelt, tu gribi ar karoti izsmelt okeanu?“

„Pagrūtāk ir, bet toties droši dabūšu rokā savus kuģus!“

NEPAREIZAS ZIŅAS.

„Ko, tētiņš Staļins patiesībā nav miris?“

(„Die Woche“)

Reichsministrs Dr. Ing. FRITZ's TODT's gājis bojā lidmašīnas avarijā 8. februārī.

Lielā darba vīra piemiņai

Lielu darbu veicējs aizgājis mūžībā. Dievnesta pienākumus pildot, lidmašīnas avarijā gājis bojā Reichsministrs Dr. ing. Fritz's Todt's. Ar Dr. Todt'a nāvi Vācija zaudējusi vīru, kas sava mūža labākos, radošākos gadus veltījis valsts jaunuzbūves darbam. Padarītie un pasāktie darbi, ko Dr. Todt's atstājis Vācijai, paaudžu paaudzēm stāstīs un liecinās par vācu radošā gara sasniegumiem. Ar savām grandiozām būvēm Dr. Todt's atstājis varenāko piemiņekli, kāds jebkad līdz šim vienam viram celts.

Dr. Todt'a mūža lielākā daļa cieši saistās ar nacionālsociālismu un Lielvācijas Vadoni Adolf'u Hitler'u. Jau 1923. gadā, toreiz

32 gadus vecs, inženieris Todt's atrada ceļu uz nacionālsociālistisko vācu strādnieku partiju. Kopš tā laika Dr. Todt's bijis aktīvs nacionālsociālisma cīnītājs.

Nodibinoties nacionālsociālisma valstij, Vadonis iecēla Dr. Todt'u par ģenerālinspektoru ceļu lietās. Dr. Todt'a tiešā vadībā radās Vācijas autoceļu tīkls. Kad arvien draudošākas kara briesmas 1938. gadā prasīja aizsargvalža izveidošanu rietumos, Dr. Todt's saņēma arī šo atbildības pilno uzdevumu. Šajā darbā, ko Dr. Todt'a vadītā organizācija veica pārsteidzoši īsā laikā, Dr. Todt's atkārtoti pierādīja sevi par jaunās valsts aktīvu līdzcīnītāju.

1940. g. 17. martā Dr. Todt'u iecēla par Reichsministru bruņošanās un municijas lietās. Arī šajā darbā Dr. Todt's ielika visu sevi, panākot bruņošanās rūpniecības augstāko koncentrāciju un nodrošinot vācu bruņotos spēkus ar kara materiāliem gadiem uz priekšu.

Trīs grandiozie darbi, kurus Dr. Todt's veicis Vācijai un Jaunajai Eiropai, viņa vārdam sagādājuši paliekamu piemiņu. Skatot Dr. Todt'a veiktos darbus, nākamās paaudzes pieminēs vīru, kas, līdzās daudziem citiem, savu dzīvi un darbu veltījis labākas nākotnes celšanai.

A. KILBANS.

ZVEJA ZIEMĀ

Ūdeņi, rudeni aizsalstot, satur apmēram 2 proc. gaisa. Ar šo gaisa daudzumu pietiek, lai zivis ziemā zem ledus nenosmaktu. Bet mūsu stāvošie saldūdeņi parasti ļoti bagāti ar dažādiem viena gada ūdens augiem, kuru paliekas, arī ūdeņiem aizsalstot, turpina trūdēt un šīni procesā atņem ūdeni uzkrātam gaisam lielu daļu skābekļa, kas zivīm zem ledus tik nepieciešams, sevišķi tādās ziemās, kā divās iepriekšējās un šīnī, kad ūdeņus gandrīz hermētiski noslēdz biežā ledus un sniega kārtā.

Nu jānāk zivīm palīgā. Un zivkopji to arī dara. Neraugoties uz salu, kad tikli tā apledo, ka bieži vien salūst, zvejnieki apzvejo savus ūdeņus arī ziemā, pie kam te ne tik daudz svarīgs loms, kā zivju paglabāšana no bojā ejas, jo nekas tā neatsvaidzina stāvošus ūdeņus kā zem ledus izvilkt vads: vada sakustinātais ūdens pa daudziem zvejnieku izcirstiem

Vispirms zvejnieki ar vergu izcērt blēzajā ledū āliņģus loma apmešanai Ķīšezērā.

Vada virvi, piesietu kārts galā, novada no āliņģa uz āliņģi un tā apņem lomu.

āliņģiem atbrīvojas no augu trūdēšanas procesā radušās gāzes un tā vieta uzņem gaisu.

Zināmā mērā to var arī panākt ar āliņģiem vien, bet rezultāts nebūs tik pozitīvs kā izvelkot zem ledus vadu. Āliņģos ieteicams stateniski iebāzt salmu vai niedru kūļus, lai, āliņģiem aizsalstot, gaiss ieplūstu ūdenī pa salmu un niedru starpām.

Ezeros un dīķos ar caurtekošu ūdeni jāpārbauda strautu un grāvju ietekas — vai tās nav aizsalušas vai aizsērējušas, un viss tas jānovērš, lai ūdens apmaiņa noritētu bez traucējumiem.

Neatkarīgi no aprādītās nepieciešamības, zvejošanai ziemā ir arī savas priekšrocības, sevišķi pašreizējos apgrūtinātā transporta apstākļos: atkrīt rūpes par zivju uzglabāšanu — sasaldētas tās nebojājas un arī neprasa tūlītēju transportu.

V. Bk.

Vadu izvelk.

Ar zirgiem plevesto, simtiem metru garo vadu ielaiž āliņģi.

Ka arī ziemā Pēteris loms nav nejaušība, liecina šis jūrmalas zvejnieku reņģēm pārpilnais āmlis.

RĪGAS MĀKSLAS IZSTĀDE

Rīgas mākslas izstāde, kurā redzami latviešu un austrumu frontē esošo vācu mākslinieku darbi, modinājusi plašās sabiedrības aprindās dzīvu interesi. Izstādīto darbu mākslinieciskā izkārtojumā redzama kopdarbības — kopējā līmeņa un noskaņojuma uzsvēršana. Nevis atsevišķo autoru izvirzīšana, bet gan apvienota ansambļa izveidošana ar iesniegtiem darbiem — šeit bijusi vadītāja doma. Tāds nodoms visumā izdevies: dažādo novirzienu pārstāvju darbi, skatītājam ejot no telpas uz telpu,

L. Liberts — Melngalvju nams un Sv. Pēterā baznīcas tornis Rīgā (eļļa). Gleznu ieguvusi Ostlandgesellschaft.

E. Šveles — Vidzemes ainava (eļļa). Gleznu ieguvusi Relehskomisāriāts.

G. Matvejs — Mēnessnīca (eļļa). Gleznu ieguvusi Relehskomisāriāts.

T. Zaļkalns — Torss (granīts).

KULTŪRĀLĀS KOPDARBĪBAS PAUDĒJA

gluži nemanot saliedējas kopējā ainā, katrā nodalījumā modinot interesi.

Lai gan pašreizēja darbu klāstā lielu tiesu glezniecībā ieņem klusās dabas un ainavas, tomēr vērojama nepārprotama vēlēšanās ķerties pie tautas dzīves tēlojumiem un dažreiz pat monumentālāka rakstura kompozīcijām.

Grafikas nodaļa uzrāda tehniskā un tematiskā ziņā dažādību un dažu labu intere-
santu sasniegumu.

Bagātāki varēja būt reprezentēta tēlniecība, bet arī šai nozarē ir galvu un figūru veidojumi, kas liecina par gaumi un meistarību. Izstādi slēgs 22. februārī.

F. F.

M. Krūmiņš — Ziema (eļļa). Gleznu ieguvis Reļchskomisāriāts.

V. Stepanovs — Vecais tirgus Rīgā 1941. g. jūlijā (akvareļs). Gleznu ieguvis Ģenerālkomisāriāts.

Marija Ezergailis — Dejojotāja (ģipsis).

K. Melbārdis — Ziemas ainava (eļļa). Gleznu ieguvis Apgabala komisāriāts.

LATVIEŠU LIELĀKĀ GRĀMATU KRĀTUVE

ZEMES
BIBLIOTĒKA
RĪGĀ

Nedaudz vairāk par pusgadu pagājis, kopš varenā vācu armija atbrīvojusi mūsu zemi no židiski - bolševistiskā terora žņaugiem. Tautā atkal radies darba prieks un ticība saulainai nākotnei. Arī mūsu lielākā grāmatu krātuve — Latvijas Zemes bibliotēka šai isajā laikā paspējusi veikt ievērojamu darbu. Atjaunota bolševiku sagrautā kārtība, atvērtas durvis lasītājiem. Bibliotēkas apmeklētāju skaits jau sasniedzis 15.000, no tiem apm. 3000 pastāvīgo lasītāju, kas bibliotēkā meklē materiālus nopietnām studijām. Pusgada laikā izsniegts 2.100.000 grāmatu, kas ir labākā liecība par latvju tautas slāpēm pēc kultūras. L. S.

Apmalņas biroja darbiniece
sukārto grāmatas, kas nosūtītas
ārzemju bibliotēkām.

Saņemtās grāmatas reģistrē
Bibliografijas nodaļā.

Lasītavū jau agri no rīta pulcējas zinātniskam
darbam pastāvīgie lasītāji.

OPERAS, KAS DŽĪVO

EUGEN'A d'ALBERT'A OPERA «IELEJA» RĪGAS OPERA

tagadējais atjaunojums uz mūsu operskatu-
ves ir visai gaidīts.

„Ieleja” ir spēcīgākā vācu veristiskā ope-
ra, darbs, ar ko ziemeļos, vācu operā akli-
matizējās šis pagājušā gadsimta beigu jau-
nais Itālija Maskanji, Leonkavallo, Pučini
operās dzimušais stils. No Richard'a Wag-
ner'a mitoloģiskajām dievu un varoņu mū-
zikālajām drāmām šeit nonākam reālas dzī-
ves vidē, kur asās pretešķībās sacērtas pati

„Ielejas” autors komponists
E. d'Albert's.

Priekš 10 gadiem, 1932. gada 3. martā,
Rīgā mira mākslinieks, ko likteņa rotaļa
viņa mūža vakarā bija atmetusi tālajos zie-
meļos, mūsu asākajā, bargākajā klimātā, no
saulainākajām zemēm, kur viņš citkārt mī-
lēja pavadīt savus atpūtas brīžus. Šis ne-
jaušais gadījums, ka Rīga uz kādu laiku bi-
ja kļuvusi par Eugen'a d'Albert'a, vācu ģe-
niālā piānista un komponista, pēdējo māj-
vietu, tīri negaidot pavēra mums tuvu ska-
tu uz šī dzīves vētru mētātā artista intimo
dzīvi, lika laikrakstu slejām toreiz pildīties
plašiem rakstiem, modināja visplašākā sa-
biedrībā interesi par viņu, — pat tādā, kas
citādi varbūt nebūtu nemaz viņa vārda
dzirdējusi. Bet ne šīs personīgās dzīves si-
kumi, kas tolaik bija sensācijas, liek
mums arī tagad pakavēties pie d'Al-
bert'a personības. Viņa māksla, kas tu-
va visai mūzikālai pasaulei, sen vairs
nav sveša arī mums, Rīgai, latviešu
mūzikas dzīvei. No Latvijas Nacionālās ope-
ras reperuāra agrākos gados mums at-
miņā dīvi paši labākie, paši skaistākie
d'Albert'a darbi — viņa operas „Ieleja” un
„Aklās acis”. Īpaši „Ieleja”, viņa lielo pa-
saules panākumu opera, vienmēr bijusi
arī latviešu operteātri viens no vislielāko
panākumu repertuāra darbiem. Tāpēc tās

M. Brechmane-Stengele — Martas un
J. Niedra — Tomaso lomā.

E. d'Albert'a operas „Ieleja” režisori Jurovskis un
Kažociņš apspriežas ar Sebastjano lomas tēlotāju
A. Kaktiņu.

dzīve ar tās spēcīgākajām kaislībām — mī-
lu, greisirdību. Dzestrais, skaidrais kalnu
gaiss un seksualitātes, instinktu tvana un
skurbuma pilnā ieleja — tā ir konflikts
nesēja apkārtne, kurā norisinās triju cilvē-
ku — Martas, Pedro un dona Sebastiana
likteņi, kuru neatšķetināmos samezgļojumus
atrisina tikai nāve. Ar īstu teātrālu instink-
tu rakstītā mūzika, kas savieno Wagner'a
vadmotīvu tehniku ar dienvidnieciski bagā-
tu, kaislīgu melodiku, panāk visur vajadzī-
go iespaidu: drāma un mūzika savā kop-
iespaidā dziļi saviļņo klausītāju. Tā „Ie-
leja” reprezentē vienu no izcilākajiem šī
gadsimta vācu operliteratūras darbiem, līdz
kuras augstumiem arī pats d'Albert's savas
gandrīz 20 operās vairs citur nekur nepa-
ceļas.

D'Albert'a piānista karjera bija gluži pa-
sakaina; laikā pēc Liszt'a un Bülow'a viņš
bija viens no koncertestrādes varenākajiem
valdniekiem, ar ārkārtīgu virtuozitāti, ten-
peramentu, spēles valdzinājumu. Rīga kā
virtuozu viņu pazina jau tā karjeras sāku-
mā, pirmo reizi, kā 19 gadu jaunekli, 1883.
gadā; pēc tam viņu suminājušas visas pa-
saules koncertzāles. Vēlāk, kad d'Albert'a
interesi sagūstīja kompozīcija, viņš zaudēja
interesi par spēles tehniku, bet koncertēja
tomēr līdz mūža pēdējiem gadiem J. V.

No kreisās: H. Luse — Antonijas, A. Ludiņa — Rozālijas, G.
Perkone — Pepas un I. Pulciņa-Salēja — Nuri lomā.

Dirģents T. Reiters „Ielejas” ģenerālmēģinājumā dod pēdējos
norādījumus orķestrim. „Laikmeta” arch.

ILLUSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Atb. izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS
Atb. redaktora vietnieks ALBERTS PRANDE. Žurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds Rīga, Kalķu ielā 25.
Numurs maksā 30 Rpf. Nākamais numurs iznāks 20. februārī. Tālrūpi: Atbildīgais redaktors 22588, redakcija 22614.

Ziedojiet
TAUTAS PALĪDZĪBAI